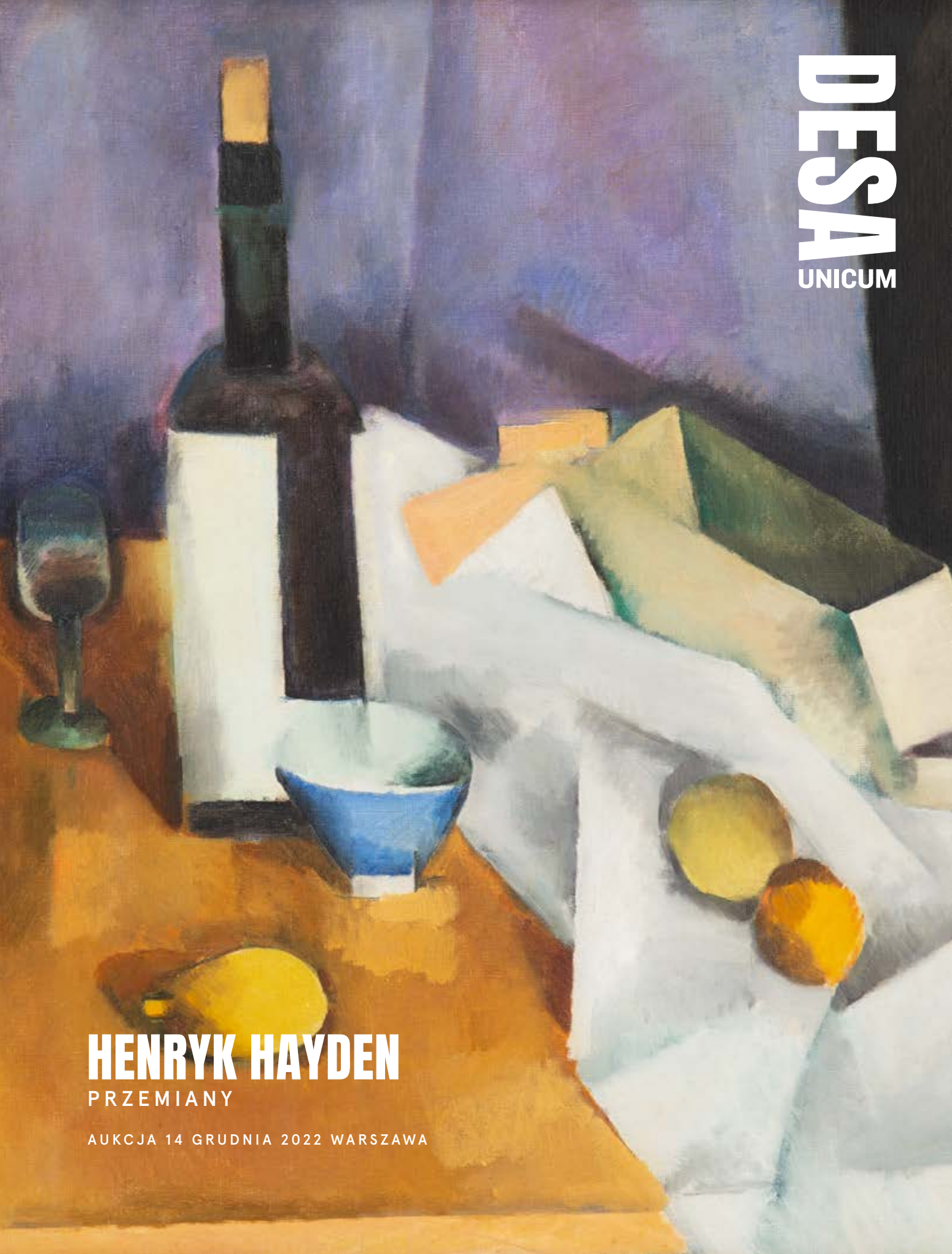

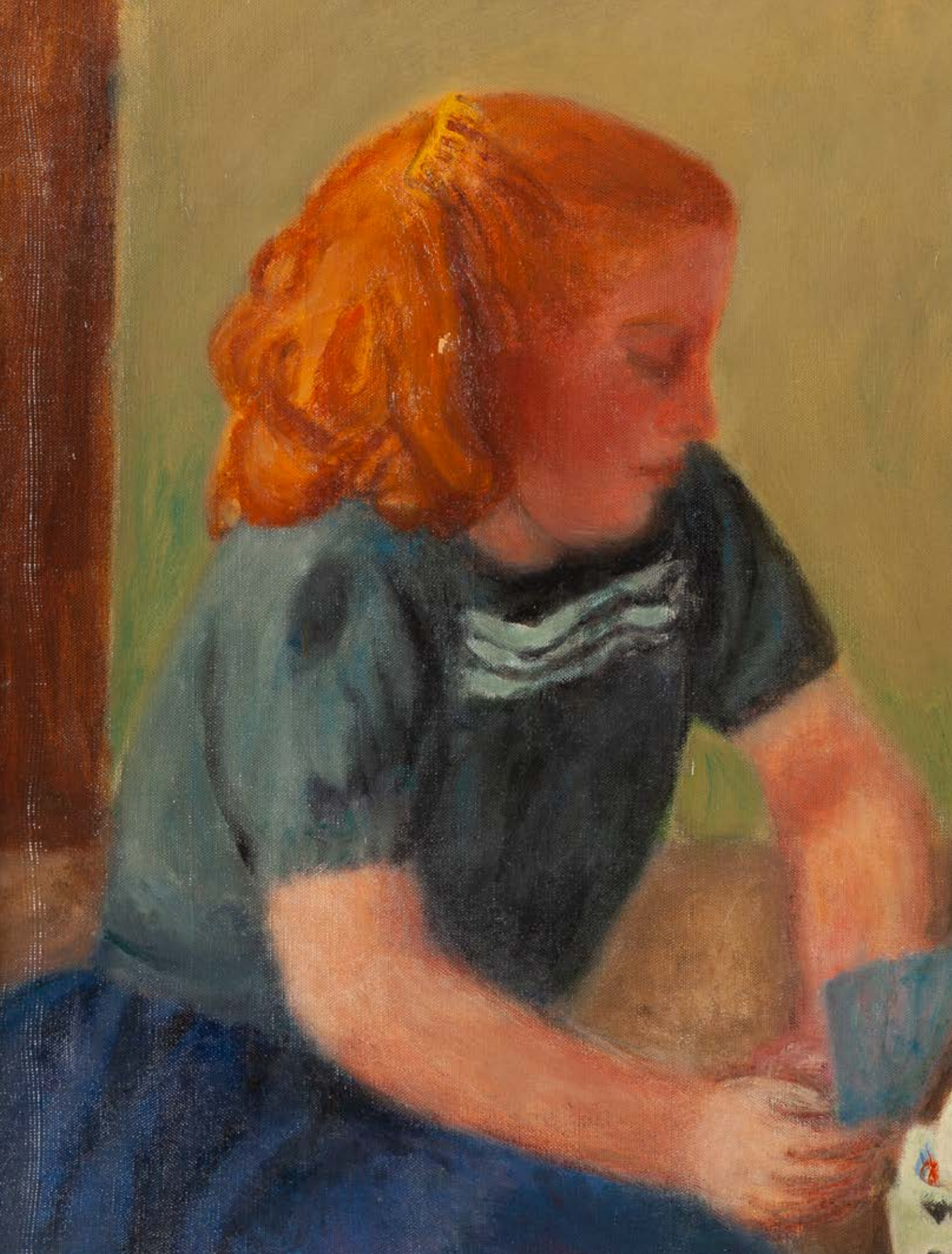
DESA
UNICUM

HENRYK HAYDEN
PRZEMIANY

AUKCJA 14 GRUDNIA 2022 WARSZAWA

HENRYK HAYDEN

PRZEMIANY

AUKCJA 14 GRUDNIA 2022

CZAS AUKCJI

14 grudnia 2022 (środa), 19:00

WYSTAWA OBIEKTÓW

8 – 14 grudnia

poniedziałek – piątek, 11:00 – 19:00

sobota, 11:00 – 16:00

MIEJSCE AUKCJI I WYSTAWY

Dom Aukcyjny Desa Unicum

ul. Piękna 1a, Warszawa

KOORDYNATORZY

Michał Szarek

tel. 22 163 66 53, 787 094 345

m.szarek@desa.pl

Julia Słupecka

tel. 532 750 005

j.slupecka@desa.pl

ZLECENIA LICYTACJI

zlecenia@desa.pl, 22 163 67 00

DOM AUKCYJNY

ul. Piękna 1A, 00-477 Warszawa
poniedziałek – piątek 11:00 – 19:00, sobota 11:00 – 16:00
tel. 22 163 66 00, biuro@desa.pl

BIURO OBSŁUGI KLIENTA

poniedziałek – piątek 11:00 – 19:00, sobota 11:00 – 16:00, tel. 22 163 66 00, bok@desa.pl

BIURO PRZYJĘĆ

poniedziałek – piątek 11:00 – 19:00, sobota 11:00 – 16:00, tel. 22 163 66 10, wyceny@desa.pl

WYCENY BIŻUTERII:

poniedziałek, środa: 13:00 – 17:00, tel. 795 122 718, bizuteria@desa.pl

PUNKT WYDAŃ OBIEKTÓW:

poniedziałek – piątek 11:00 – 19:00, sobota 11:00 – 16:00, tel. 22 163 66 20, wydania@desa.pl

ZLECENIA AUKCYJNE

przyjmujemy mailowo i telefonicznie tel. 22 163 67 00, zlecenia@desa.pl

WYSTAWY AUKCYJNE

WSTĘP WOLNY
kalendarz wystaw dostępny na www.desa.pl

SEKRETARIAT ZARZĄDU

Łukasz Wasilewski, tel. 22 163 66 65, 795 122 698, l.wasilewski@desa.pl

KONTA BANKOWE

mBank S.A. Swift: BREXPLPWMBK
PLN: 27 1140 2062 0000 2380 1100 1002
EUR: 43 1140 2062 0000 2380 1100 1005
USD: 16 1140 2062 0000 2380 1100 1006

NIP: 5272644731 / REGON: 142733824 / KRS: 0000718495
Spółka zarejestrowana w Sądzie Rejonowym
dla m.st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy,
kapitał zakładowy 13 314 000 zł

DOM AUKCYJNY DESA UNICUM JEST CZĘŚCIĄ HOLDINGU

DESA^{SA}

ZARZĄD DESA S.A.

JULIUSZ WINDORBSKI Prezes Zarządu | MARCIN SOBKA Członek Zarządu

RADA NADZORCZA DESA S.A.

ROBERT JĘDRZEJCZYK Przewodniczący | ADAM NIEWIŃSKI Członek Rady Nadzorczej | IRENEUSZ PIECUCH Członek Rady Nadzorczej

GRZEGORZ KRÓL Członek Rady Nadzorczej | KRZYSZTOF JUZOŃ Członek Rady Nadzorczej

ZARZĄD DESA UNICUM

AGATA SZKUP
Prezes Zarządu

MAŁGORZATA KULMA
Członek Zarządu

IZA RUSINIAK
Członek Zarządu

RADA NADZORCZA DESA UNICUM

JULIUSZ WINDORBSKI
Przewodniczący Rady Nadzorczej

JAN KOSZUTSKI
Członek Rady Nadzorczej

MARCIN CZERNIK
Członek Rady Nadzorczej

DZIAŁ ROZLICZEŃ

Urszula Przepiórka
Kierownik Działu
u.przepiorka@desa.pl
tel. 22 163 66 01, 795 121 569

Magdalena Oltarzewska
m.oltarzewska@desa.pl
tel. 22 163 66 03, 506 252 044

Karolina Pułanecka
k.pulanecka@desa.pl
tel. 538 955 848

DZIAŁ ADMINISTROWANIA OBIEKTAMI

Paweł Wątroba
Specjalista ds. obiektów
p.watroba@desa.pl
tel. 22 163 66 21, 514 446 849

Paweł Wołyniak
p.wozyniak@desa.pl
tel. 22 163 66 21, 506 251 934

Kamil Lisek
k.lisek@desa.pl
tel. 538 818 480

DZIAŁ LOGISTYCZNY

Karol Kosowski
Kierownik
k.kosowski@desa.pl
tel. 514 446 885

Kacper Tomaszewicz
Ekspert ds. projektów
specjalnych i klientów VIP
k.tomaszewicz@desa.pl
tel. 795 122 708

DZIAŁ FOTO

Marcin Koniak
Kierownik Działu
m.koniak@desa.pl
tel. 22 163 66 74, 664 981 456

Paweł Bobrowski
Fotograf
p.bobrowski@desa.pl
tel. 22 163 66 75

Marek Krzyżanek
Fotograf
m.krzyzanek@desa.pl
tel. 22 163 66 46

DZIAŁ IT

Piotr Gołębiowski
Kierownik Projektów IT
p.golebiowski@desa.pl
tel. 502 994 225

Eryk Łakomy
Asystent ds. IT
e.lakomy@desa.pl
tel. 664 150 861

DZIAŁ MARKETINGU I PR

Marta Wiśniewska
Dyrektor Marketingu
m.wisniewska@desa.pl
tel. 795 122 709

Danuta Maciejewska-Bogusz
Kierownik projektów internetowych
d.maciejewska@desa.pl
tel. 664 981 461

Elżbieta Kopec
Redaktor strony desa.pl
e.kopec@desa.pl
tel. 502 994 227

Arkadiusz Kowalski
Grafik DTP
a.kowalski@desa.pl
tel. 788 269 944

Paulina Babicka
Grafik kreatywny
p.babicka@desa.pl

Damian Dubielis
Koordynator ds. marketingu
d.dubielis@desa.pl
tel. 787 255 660

Michalina Komorowska
Młodszy redaktor strony internetowej
m.komorowska@desa.pl
tel. 882 350 575

Weronika Zarzycka
Fotoedytor
w.zarzycka@desa.pl
tel. 880 526 448

Public Relations – pr@desa.pl

DEPARTAMENT SPRZEDAŻY

MAŁGORZATA NITNER
Dyrektor Departamentu Sprzedaży
m.nitner@desa.pl
22 163 67 02, 514 446 892

KINGA SZYMAŃSKA
Zastępca Dyrektora
k.szymanska@desa.pl
698 668 221

ALEKSANDRA ŁUKASZEWSKA
a.lukaszewska@desa.pl
22 163 67 05, 664 981 465

MICHAŁ BOLKA
m.bolka@desa.pl
22 163 67 03, 664 981 449

KAROLINA CIESIELSKA-SOPIŃSKA
k.ciesielska@desa.pl
22 163 67 12, 668 135 447

JADWIGA BECK
j.beck@desa.pl
795 122 720

MAJA LIPIEC
m.lipiec@desa.pl
22 163 67 07, 538 647 637

MARTA LISIAK
m.lisiak@desa.pl
22 163 67 04, 788 265 344

ALEKSANDRA KASPRZYŃSKA
a.kasprzyńska@desa.pl
506 252 031

TERESA SOLDENHOFF
t.soldenhoff@desa.pl
506 251 833

JULIA SŁUPECKA
j.slupecka@desa.pl
532 750 005

NATALIA KOWALEK
n.kowalek@desa.pl
880 334 401

JULIA GORLEWSKA
j.gorlewska@desa.pl
664 981 450

MARIA JAROMSKA
m.jaromska@desa.pl
889 752 214

ANNA ROŻNIECKA
a.rozniecka@desa.pl
795 121 574

JOANNA WOLAN
j.wolan@desa.pl
538 915 090

MARIUSZ PENDRASZEWSKI
m.pendraszewski@desa.pl
880 334 402

BIURO OBSŁUGI KLIENTA

MAGDALENA BERBEKA
m.berbeka@desa.pl
734 640 044

DEPARTAMENT PROJEKTÓW AUKCYJNYCH

ARTUR DUMANOWSKI
Dyrektor Departamentu
Projektów Aukcyjnych
a.dumanowski@desa.pl
22 163 66 42, 795 122 725

ANNA SZYNKARCZUK
Kierownik Działu
Sztuka Współczesna
a.szynkarczuk@desa.pl
22 163 66 41, 664 150 866

TOMASZ DZIEWICKI
Kierownik Działu
Sztuka Dawna
t.dziewicki@desa.pl
22 163 66 46, 735 208 999

JULIA MATERNA
Kierownik Działu
Projekty Specjalne
j.materna@desa.pl
22 163 66 52, 538 649 945

JOANNA TARNAWSKA
Ekspert Komisji Wycen i Ocen
Sztuka polska XIX i XX w.
j.tarnawska@desa.pl
22 163 66 11, 698 666 189

MAREK WASILEWICZ
Starszy Specjalista
Sztuka Dawna, Grafika artystyczna
m.wasilewicz@desa.pl
22 163 66 47, 795 122 702

KATARZYNA ŻEBROWSKA
Starszy Specjalista
Fotografia Kolekcjonerska
k.zebrowska@desa.pl
22 163 66 49, 539 546 701

MAGDALENA KUŚ
Starszy Specjalista
Sztuka Użytkowa
m.kus@desa.pl
22 163 66 44, 795 122 718

CEZARY LISOWSKI
Starszy Specjalista
Sztuka Użytkowa, Design
c.lisowski@desa.pl
22 163 66 51, 788 269 908

AGATA MATUSIELAŃSKA
Specjalista
Sztuka Współczesna
Prace na papierze
a.matusielanska@desa.pl
22 163 66 50, 539 546 699

KAROLINA STANISŁAWSKA
Specjalista
Sztuka Młoda i Najnowsza
k.stanislawska@desa.pl
22 163 66 43, 664 150 864

ALICJA SZNAJDER
Specjalista
Sztuka Współczesna
a.sznajder@desa.pl
22 163 66 45, 502 994 177

ANNA KOWALSKA
Specjalista
Sztuka Współczesna
a.kowalska@desa.pl
22 163 66 55, 539 196 531

MICHAŁ SZAREK
Specjalista
Sztuka Dawna
m.szarek@desa.pl
22 163 66 53, 787 094 345

OLGA WINIARCZYK
Specjalista
Komiks i Ilustracja
o.winiarczyk@desa.pl
22 163 66 54, 664 150 862

MONIKA ZABIEŁOWICZ
Specjalista
Sztuka Użytkowa
m.zabielowicz@desa.pl
664 981 453

JAN RYBIŃSKI
Specjalista
Sztuka Dawna
j.rybinski@desa.pl
880 525 282

PAULINA BROL
Specjalista
Sztuka Młoda i Najnowsza
p.brol@desa.pl
539 388 299

WIKTOR KOMOROWSKI
Specjalista
Sztuka Współczesna,
Grafika artystyczna
w.komorowski@desa.pl
788 260 055

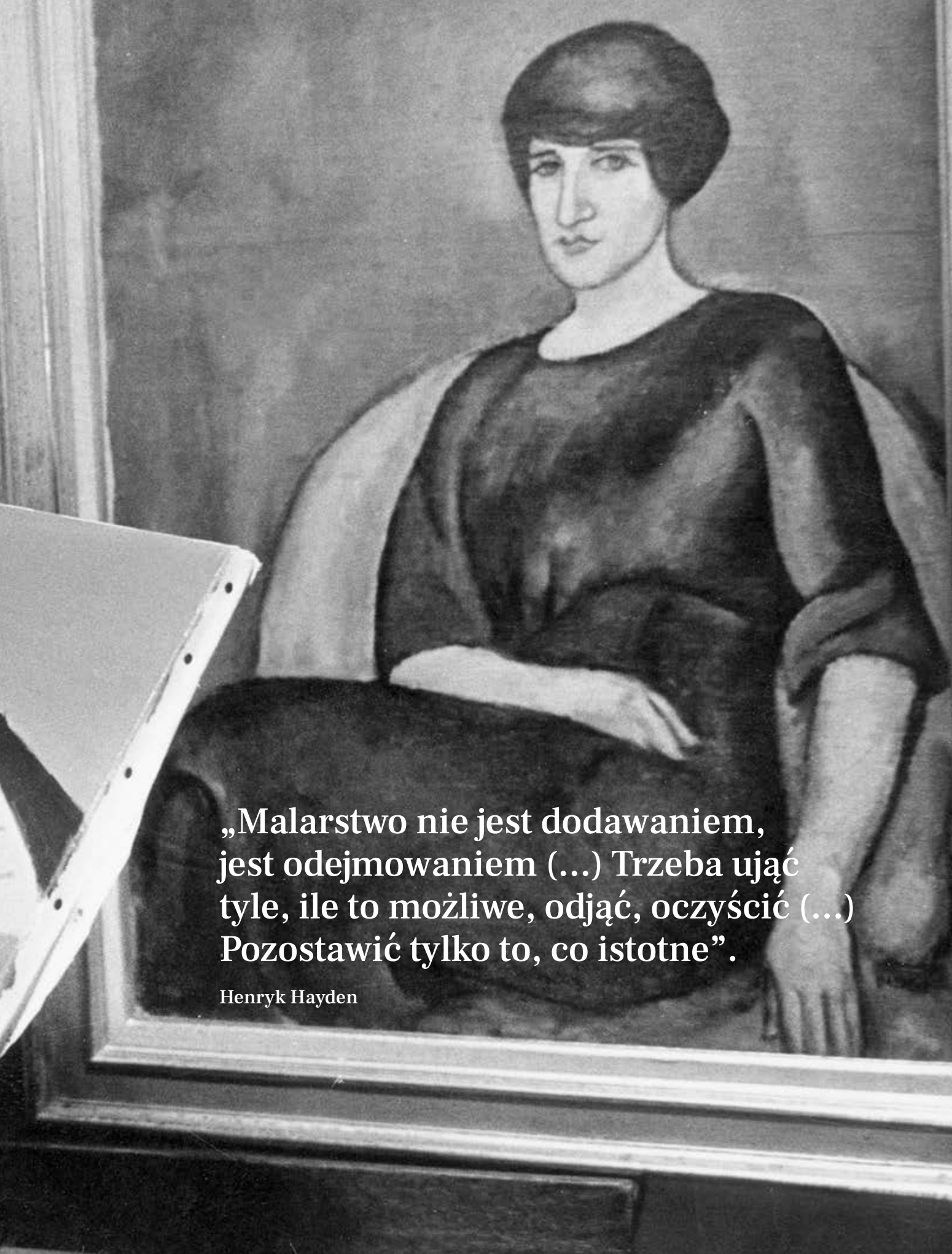
KAROLINA JANKOWSKA
Specjalista
Dział Sztuki Współczesnej
w.komorowski@desa.pl
539 222 774

KATARZYNA SZCZESNA
Specjalista
Dział Sztuki Współczesnej
k.szczesna@desa.pl
538 522 885

Henryk Hayden w pracowni ze swoimi obrazami

„Malarstwo nie jest dodawaniem,
jest odejmowaniem (...) Trzeba ująć
tyle, ile to możliwe, odjąć, oczyścić (...)
Pozostawić tylko to, co istotne”.

Henryk Hayden

O ile niniejsza selekcja nie ma pretensji zilustrowania całej ewolucji malarstwa Henryka Haydena, o tyle daje nam możliwość spojrzenia na rozmaite aspekty twórczości tego wybitnego przedstawiciela École de Paris.

Krzysztof Zagrodzki

Po długotrwałej nieobecności w historii naszego malarstwa, Henryk Hayden zaistniał na nowo w polskich publikacjach i na rynku sztuki. Ten rodowity warszawiak, uczeń Konrada Krzyżanowskiego, który prawie całe dorosłe życie spędził we Francji, zaznaczył swoją obecność na tamtejszej scenie artystycznej. Z kraju wywiózł ze sobą solidną znajomość rzemiosła, która pozwoliła mu w bardzo krótkim czasie odnaleźć się w tym artystycznym „wrzącym kotł”, jakim był Paryż pierwszego dziesięciolecia XX wieku i zapewnić sobie miejsce pośród wielkich nazwisk twórców Szkoły Paryskiej.

Jak wyglądało malarstwo Haydena przed opuszczeniem kraju w 1907 roku, o tym nie wiemy prawie nic. W tym kontekście prezentowane tu „Kobiety w ogrodzie” stanowią nie tylko ciekawą kompozycję, ale także cenny dokument. Jego francuska przygoda prowadzi artystę w stronę Bretanii skąd pochodzi niezwykle ciekawa scena „14 lipca w Doëlan”, nietypowa dla malarza, który w swoich pejzażach unikał sztafażu. Jeśli sztuka Haydena przechodzi w ciągu jego życia przez różne etapy, nie jest to wynik pogoni za zmieniającą się modą, lecz ciekawość świata i chęć wyeksplorowania różnych ścieżek, jakie stoją otworem przed artystą. Ta wędrówka przez różne formuły malarskie wyhamowuje w latach 50., kiedy Hayden zbliża się do ostatecznej syntezy swojego stylu. Jego późne malarstwo dąży do uproszczonych form, często na granicy abstrakcji, której to granicy nigdy nie przekracza. Punktem wyjściowym jego kompozycji będzie zawsze realny świat. Powoli zanikają w jego pejzażach detale, zaś dominującą rolę przejmuje gra brył i kolorów. Jeśli chodzi o kolorystykę, Hayden pozwala sobie na totalną swobodę: te same motywy potrafi przedstawiać w kompletnie odmiennych barwach. To jakby reminiscencje lekcji odebranej we wczesnych latach paryskich, gdy fowiści postawili pod znakiem zapytania dotychczasowe podejście do problemu barwy i światła.

W tym ostatnim okresie swej kariery Hayden spędza wiele czasu w departamencie Seine et Marne, skąd czerpie motywy do swych krajobrazów. Wykonywane tam szkice opracowuje potem w swoim atelier na Montparnassie. Tu, według żony malarza Josette Hayden, bywają one poddawane tak radykalnym przeróbkom, że rezultat nie ma wiele wspólnego z oryginałem. Doskonale ilustruje tę wysublimowaną wizję natury „Pejzaż z polami wśród wzgórz”.

Cofając się, innym źródłem inspiracji artysty pozostają krajobrazy normandzkiego wybrzeża, które datują się na lata 30. Jest to cała seria widoków nadmorskich miejscowości jak Cherbourg, La Haye, Omonville. Morze jako takie nie wydaje się interesować Haydena, który woli obra-

zować zabudowania nadbrzeżne, urządzenia portowe bądź zacumowane łodzie, co możemy stwierdzić na przykładzie „Portu w Dieppe”. Do tego region wróci on ponownie krótko po zakończeniu wojny. Henryk Hayden to nie tylko pejzażysta, lecz także mistrz martwej natury. Ta tematyka pojawia się już we wczesnym okresie zauroczenia szkołą Pont-Aven i wpływów Ślewińskiego. Później, w latach 1918-1921 martwa natura dominuje oczywiście w konwencji jaką narzuca praktykowany przez niego kubizm. Kilka przykładów z niniejszego zestawu pokazuje odmienne wizje tego tematu, tak od siebie różne, zależnie od epoki w której powstały. Ciekawą próbą wpływów fowizmu są „Tulipany w zielonym wazonie”, w których można się doszukać echa malarstwa Matisse’a. Zwraca tu uwagę sygnatura dużymi literami, stosowana przez Haydena do ok. 1912 roku.

Mamy tu zatem, oprócz wspomnianych „fowizujących” „Tulipanów” także „Martwą naturę z butelką”, która stanowi ilustrację wpływów malarstwa Cézanne’a, z którego to wzorca czerpały całe zastępy artystów tej epoki. Z kolei motyw martwej natury to główna tematyka kubistycznych kompozycji. W prezentowanej tu „Martwej naturze z klarnetem” malarz łagodzi kanciastość tej formuły przez swobodne traktowanie faktury. Inna całkiem jest „Martwa natura z owocami”, gdzie jeszcze pobrzmiewają echa „powrotu do porządku”, w momencie gdzie część środowiska artystycznego znużona wyścigiem za nowoczesnością wezwwała do ponownego nawiązania z zerwaną tradycją klasycznego realizmu. Ten odrębny okres jest najdłuższym w życiorysie artysty, ale też i niejednolitym. Delikatnie modulowane akty, które przywodzą na myśl Renoira zastępują portrety i pełne ekspresji pejzaże malowane energicznym pociągnięciem pędzla, jak widzimy to na przykładzie „Gaju oliwnego”, malowanego prawdopodobnie w czasie pobytu w Roussillon.

Całkiem różny aspekt mają natomiast martwe natury Haydena z jego późnego okresu, które charakteryzuje dominanta jednego koloru. Artysta wybiera tu na ogół banalne przedmioty życia codziennego - dzbanki, karafki, lampki, muszle, instrumenty muzyczne, co doskonale ilustruje nam „Martwa natura z muszlą i ampulkami”. Te zdematerializowane przedmioty żyją własnym życiem, pozornie naiwne, jakby szkicowane dziecięcą ręką, dają poczucie liryzmu i ciepła, stanowiąc kontrpunkt do surowych krajobrazów znad Marny.

Hayden jest także autorem pewnej ilości litografii, w tym prezentowanego tu albumu „Six Marines”, wydanego w stu egzemplarzach, rzadko spotykanego w komplecie.

HENRYK HAYDEN

KALENDARIUM ŻYCIA I TWÓRCZOŚCI

1883	•	24 grudnia w Warszawie, w żydowskiej rodzinie kupieckiej, przychodzi na świat Henryk Hayden-Wurcel.
1902	•	Rozpoczyna studia w Instytucie Politechnicznym w Warszawie, zgodnie z wolą swojego ojca – Maksymiliana Haydena. Rozwija jednocześnie własne pasje. Pobiera nauki w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych pod kierunkiem malarza Konrada Krzyżanowskiego.
1907	•	Po raz pierwszy wyjeżdża do Paryża, gdzie zamieszkuje na Boulevard Saint-Michel.
1908	•	Przez kilka miesięcy jest uczniem Akademii „La Palette”, w której kształci się u Charlesa Guérina oraz George’a Desvalleres’a. Pierwszy raz wyprawia się do Bretanii, a lato spędza w miejscowościach Pont-Aven oraz Kergroes.
1909	•	Jego prace po raz pierwszy są wystawiane na Salonie Jesiennym. Wyjeżdża po raz drugi do Bretanii, gdzie zatrzymuje się w Le Pouldu i ponownie w Pont-Aven. W tym samym roku odwiedza również Polskę.
1917	•	Nawiązuje znajomość z Adolfem Baslerem, krytykiem sztuki oraz pisarzem. Dzięki jego poleceniu zostaje zauważony przez André Salmona. Udaje mu się po raz pierwszy wystawić swoje obrazy na Salonie Niezależnych. W tym roku także poznaje Władysława Ślewińskiego.
1911	•	Przebywa ponownie w Bretanii, jednocześnie przygotowuje się do swojej pierwszej indywidualnej wystawy.
1912	•	Od 8 do 20 stycznia odbywa się jego pierwsza indywidualna wystawa, która ma miejsce w paryskiej Galerie Druet przy rue Royale. Zostaje pozytywnie odebrana przez szanowanych krytyków: André Salmona, Louisa Vauxcellesa oraz Adolphe’a Tabaranta.
1913	•	Artysta maluje jedno ze swych najważniejszych dzieł. Powstaje płótno „Gracze w szachy”. Twórczość Haydena zostaje powszechnie doceniona, znajduje swoje miejsce w zbiorach znanych oraz ważnych kolekcjonerów, przykładowo – Gustava Coquiota. Prace warszawskiego artysty są prezentowane w siedzibie Towarzystwa Artystów Polskich przy rue Denfert-Rochereau.
1914	•	Jego dzieła zwracają uwagę marszanda Charlesa Malpela, który współpracuje również z Markiem Chagallem. Podczas I wojny światowej Hayden przebywa w bretońskiej miejscowości Saint Lunaire. Po wojnie udaje mu się powrócić do Paryża. Decyduje się zamieszkać na Montparnassie, gdzie również otwiera własną pracownię malarską.
1916	•	Coraz bardziej koncentruje się nad zagadnieniami kubizmu, w czym pomaga mu również kontakt z kubistą Juanem Grisem. Hayden podpisuje kontrakt z promotorem kubistów oraz marszandem – Léoncem Rosenbergiem. W tym samym roku poznaje również Maxa Jacoba, Jeana Metzinger’a, Pabla Picassa, Gino Severiniego oraz Henriego Matisse’a. Współpracuje z Grupą Sześciu oraz towarzystwem „Lyre et Palette”.
1917	•	Prezentuje swe obrazy w „Lyre et Palette”, na wystawie zbiorowej, wśród prac – Matisse’a, Picassa oraz Modiglianiego.
1919	•	Ma miejsce kolejna indywidualna wystawa Haydena w jego galerii. Zostaje zorganizowana przez Leonce’a Rosenberga. W tym roku powstaje kolejne przełomowe dzieło – „Trzej muzycy”.
1920	•	Odwiedza Polskę po raz kolejny, a w Barcelonie ma miejsce wystawa zbiorowa sztuki awangardowej, na której znajdują się jego obrazy.
1921	•	Obraz „Trzej muzycy” („Le Jazz-band”) zostaje wystawiony na Salonie Niezależnych.
1922	•	Malarz odchodzi od kubizmu. Twórca porzuca intelektualną koncepcję obrazu na rzecz kształtowania wrażliwości oka w malowaniu natury. Jest to też ostatni rok współpracy artysty z Rosenbergiem.
1923	•	Jego obrazy zostają wystawione przez nowego marszanda – Leopolda Zborowskiego, w galerii przy rue de Seine.
1925	•	Ma miejsce wystawa w Galerie Marcel Bernheim.
1926	•	Prezentuje swe dzieła w dwóch znanych paryskich galeriach: Galerie Drouant oraz Galerie Barreiro.

1930	•	Wystawia prace w Brummer oraz Galerie Bonaparte w Paryżu.
1932	•	Umiera propagator jego sztuki, ale przede wszystkim przyjaciel - Leopold Zborowski. Artysta w tym roku otrzymuje obywatelstwo francuskie.
1933	•	Spędza lato w Normandii, w Honfelur oraz prezentuje prace z tego okresu w galerii Drouant i Zack.
1933-1937	•	Dzieli ten czas na życie między Paryżem a południem Francji, gdzie maluje plenerowo, m.in. w miejscowości Dordogne.
1938	•	Wystawia w Petit Palais w Paryżu, pośród dzieł grupy „Peintres de ce Temps”. Rząd francuski zakupuje jeden z jego obrazów, z widokiem krajoobrazu południa Francji.
1938	•	Wyjeżdża na półwysep Cotentin w Normandii. Jego obraz „Instrumenty muzyczne” trafia do muzeum w Nantes.
1940	•	Wraz z żoną Josette, w wyniku wybuchu wojny, opuszcza Paryż. Wyruszają początkowo do Owernii, finalnie zatrzymują się na Lazurowym Wybrzeżu w Mougins.
1945	•	Powracają do Paryża, gdzie zastają doszczętnie splądrowaną pracownię. Ocalały obraz „Trzej muzycy” zostaje zakupiony przez Musée National d’Art Moderne w Paryżu (praca ta obecnie znajduje się w zbiorach muzeum w Lyonie). Tworzy mural dla szkoły w Taverny, którego propozycję wykonania otrzymał jeszcze przed wojną.
1946	•	Wystawia ponownie na Salonie Jesiennym, aż do 1953.
1948	•	Realizuje projekty litograficzne przedstawiające pejzaże marynistyczne.
1948	•	Odbywa się jego wystawa w Galerie Drouant-David.
1951	•	Bierze udział w Biennale Sztuki w Menton. Zdobywa tam pierwsze miejsce za swą martwą naturę.
1952	•	Obraz „Trzej muzycy” zostaje eksponowany na wystawie „100 arcydzieł malarstwa francuskiego” mającej miejsce w Amsterdamie i Brukseli.
1953	•	Zdobywa kolejną nagrodę na Biennale w Menton, zwycięską kompozycją jest „Port w Cherbourg”. Hayden podpisuje umowę z Galerią Suillerot.
1954	•	Dołącza do grupy: „Les Peintres Temoins de leur Temps”.
1957	•	Bierze udział w wystawie „50 arcydzieł współczesnych od Bonnarda do Staela” w Muzeum Cantini w Marsylii.
1959	•	Artysta prezentuje swe obrazy na wystawach w Londynie: Weddington Gallery, a także w Krakowie, Warszawie oraz na Biennale w Turynie.
1960	•	W Lyonie zostaje zorganizowana duża monograficzna wystawa, na której zebrano 115 dzieł – dorobek z ponad pięćdziesięciu lat pracy.
1962	•	Ukazuje się jego pierwsza monografia autorstwa Jeana Selza. W tym roku artysta przeprowadza się do domu w pobliżu Reuil-en Brie, w departamencie Sekwana i Marna. Podczas jednej z londyńskich wystaw dostaje ataku serca.
1963	•	Zostaje uhonorowany Orderem Sztuk i Literatury w randze oficera. Pierwszy raz wystawia swe obrazy na Salonie Majowym.
1965	•	Musée National d’Art Moderne w Paryżu po raz kolejny zakupuje obraz Haydena – tym razem „Kobietę z wachlarzem” z 1912.
1968	•	Ma miejsce ostatnia retrospektywna wystawa w Musée d’Art Moderne zatytułowana „Soixante ans de peinture (Sześćdziesiąt lat malarstwa) 1908-1960”.
1970	•	12 maja Henryk Hayden umiera w szpitalu w Paryżu.

1 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

"Kobiety w ogrodzie" ("Spacer"), około 1904-1906

olej/tektura, 34 x 25,5 cm

na odwrociu papierowa nalepka depozytowa Muzeum Narodowego w Warszawie z numerem: '185345'

nalepka opisana: 'Krzyżanowska' (przekreślone), inna papierowa nalepka, numer: '306.'

oraz dwukrotnie opisany: 'Henryk Hayden', pozostałe napisy trudno czytelne

estymacja:

30 000 - 40 000 PLN

6 400 – 8 600 EUR

POCHODZENIE:

spuścizna po Michalinie Krzyżanowskiej (1883-1962)

wieloletni depozyt w Muzeum Narodowym w Warszawie

dom aukcyjny Polswiss Art, czerwiec 2006

DESA Unicum, sprzedaż prywatna, marzec 2013

kolekcja prywatna, Polska

LITERATURA:

Christophe Zagrodzki, Henri Hayden 1883-1970, katalog wystawy, Bibliothèque Polonais de Paris, Paris 2013, s. 15 (il.)

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna,

Warszawa 2013, s. 27 (il.)

MŁODY HAYDEN

PIERWSZE PLENERY MALARSKIE

Henryk Hayden, twórca silnie związany z francuską sceną artystyczną, przyszedł na świat w Warszawie. Jego pierwsza formacja artystyczna dokonywała się właśnie w tym mieście, gdzie początkowo studiował w Instytucie Politechnicznym. Artystyczne pasje młodego Haydena zbiegły się z powstaniem Warszawskiej Szkoły Sztuk Pięknych, która swoje podwoje otworzyła w marcu 1904 roku. Instytucja ta stała się centralnym miejscem w życiu artystycznym miasta, przychodząc w sukurs młodym twórcom, którzy do tej pory początkowo kształcili się najczęściej w Szkole Rysunkowej Wojciecha Gersona, a następnie wyjeżdżali zagranicę.

Trzon pierwszej kadry profesorskiej stanowili stosunkowo młodzi twórcy o modernistycznej orientacji artystycznej. Należeli do nich Kazimierz Stabrowski, Ferdynand Ruszczyc, Karol Tichy, Konrad Krzyżanowski i Xawery Dunikowski. Szkoła miała połączyć kształcenie z zakresu sztuk pięknych i sztuki stosowanej, promując uniwersalny profil nowoczesnego artysty. Istotną rolę w kształceniu odgrywały plenery malarskie organizowane przez Konrada Krzyżanowskiego. Malarz zabierał swoich uczniów do Arkadii koło Nieborowa (1904), Rybniszek pod Witebskiem (1904-05, 1906-07), Zwierzyńca pod Zamościem (1905), Istebnej na Śląsku Cieszyńskim (1906), Werek pod Wilnem (1907) i Finlandii (1908).

Prezentowana praca to najwcześniejsze znane dzieło Haydena, zachowane w spuściznie po Michalinie Krzyżanowskiej, malarce, żonie i uczennicy Konrada Krzyżanowskiego. Prawdopodobnie podczas jednego z plenerów, być może już nawet w Arkadii, Hayden uchwycił dwie kobiety przemierzające ogród. Posłużył się impastową manierą oraz chłodną paletą barwną bliską malarstwu swojego profesora. Z dzieła przeziiera śmiałość

w operowaniu materiałem malarskim oraz swoboda w obserwacji natury. Kilka lat po powstaniu pracy z podobną śmiałością podjął artysta impulsy płynące z nowoczesnych i awangardowych kierunków artystycznych w kręgu sztuki francuskiej. Jak pisał w katalogu wystawy Haydena Artur Winiarski: „W warszawskiej uczelni kładziono nacisk na partnerstwo w kształceniu artystycznym, stąd też obrazy były niekiedy malowane wspólnie przez studenta i profesora lub też przez dwóch studentów. Jednym z przykładów takiego kształcenia jest obraz, który zachował się do naszych czasów, zatytułowany 'Kobiety w ogrodzie', będący wspólnym dziełem Michaliny Piotruszewskiej (Krzyżanowskiej) i Henryka Haydena-Wurcela" (Henri Hayden, Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, s. 27). Proweniencja dzieła zdaje się tylko potwierdzać te przypuszczenia.

Dodatkowo interesującej analogii dostarcza archiwalna fotografia przechowywana w zbiorach Biblioteki Narodowej. Otóż grupa studentów warszawskiej Szkoły Sztuk Pięknych sportretowana została na schodach prowadzących do majestatycznej świątyni Diany w Arkadii pod Nieborowem. Uczniowie w przeróżnych pozach przedstawieni zostali podczas jednego z plenerów w 1905 roku. Stosunkowo szczególnie zapamiętany pokazany w kadrze fragment schodków, patrząc wprost na fotografa. Wprawne oko zauważy, że po lewej stronie uchwycony został jeszcze jeden, niecodzienny model. To kamienna postać egipskiego sfinksa, strażnika świątyni, którego otaczają studenci. Sam Hayden, z wydatnym wąsem, siedzi w centrum, tuż przed kobietą w kapeluszu. Być może to właśnie podczas tego pleneru stworzył artysta „Spacer”, malując dwie ze swoich koleżanek po fachu.

Plener warszawskiej Szkoły Sztuk Pięknych pod kierunkiem profesora Konrada Krzyżanowskiego, studenci na schodach świątyni Diany w Arkadii (Hayden centralnie, tuż przed kobietą w kapeluszu), 1905

POCZĄTKI OD SZKOŁY PONT-AVEN DO KUBIZMU

Wigilia w pracowni Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie, grudzień 1904
(Hayden siedzi jako trzeci od prawej)

Boulevard Saint Michel w Paryżu, pocztówka archiwalna, około 1904

Barki w porcie w Pont-Aven, pocztówka archiwalna, przed 1903

Henryk Hayden, ukończywszy Szkołę Sztuk Pięknych w Warszawie, zdecydował się na popularny oraz wysoko ceniony kierunek dalszej edukacji artystycznej. W 1907 wyjechał do Paryża, gdzie początkowo miał zatrzymać się na jedynie rok, natomiast, jak wiemy, został tam już do końca swego życia. Młody Hayden od zawsze miał wysoko postawioną poprzeczkę. Jego ojciec, Maksymilian Hayden-Wurcel, wymagał od syna najwyższych wyników zawodowych. Początkowo pragnął, by Henryk studiował na Politechnice Warszawskiej, jednak studia te były na tyle sprzeczne z zainteresowaniami młodzieńca, że postanowił je rzucić po trzech latach i poświęcić się studiom plastycznym. Starszy Hayden, widząc zamiętanie syna do malarstwa, pragnął oraz pokładał nadzieję, że syn będzie zdobywał corocznie medal na paryskim Salonie. Wyjazd do Paryża otworzył dla Henryka Haydena drzwi do świata sztuki, dał możliwość wejrzenia w najnowsze tendencje, ale również sprawił, że młody malarz miał pełną swobodę tworzenia. Jego pierwszą uczelnią stała się liberalna Académie de La Palette, a naukę w niej uzupełniał studiami plenerowymi.

W 1908 wyjechał po raz pierwszy do Bretanii, dokładniej do miejscowości Kergroës w delcie rzeki Bélon. Zapewne słyszał już wiele o tej malowniczej krainie od Władysława Ślewińskiego, który to podczas pięcioletniego pobytu w Polsce w latach 1905-1910, odwiedzał w Warszawie Szkołę Sztuk Pięknych. Dzięki twórczości tego artysty oraz wpływowi Paula Gauguina, warszawskie środowisko artystyczne doświadczyło powiewu modernizmu. Hayden w tym okresie intensyfikuje swoją paletę barwną, plamy barwne zaś zakreśla wyraźnym konturem. W 1908 spotyka na swojej drodze Maurice'a Asselina, z którym tworzy niewielką grupę artystów. Od 1909 maluje widoki znaną z rzeki Aven oraz pejzaże z Le Pouldu. W 1910 spotyka się w Bretanii ze Ślewińskim, będącym pod wpływem artystycznym Paula Gauguina. Jednym z najbardziej charakterystycznych dzieł, idealnie oddającym wpływy, których doświadczył Hayden, jest jego kompozycja „Święto morskie” w Doëlan z 1909, przedstawiające festyn odbywający się 14 lipca. Dostrzegalne są tu na pierwszy rzut oka bogate kolory, jaskrawe zestawienia barw oraz wibrująca powierzchnia malarska – przywołujące również na myśl formalne rozwiązania z płócien fowistów.

W 1915 artysta zdobył nowego marszanda oraz przyjaciela, Leopolda Zborowskiego, pochodzącego ze Lwowa poetę. Tenże rok to również początek właściwych dla Haydena inspiracji kubizmem. Czołowi przedstawiciele tego kierunku w sztuce mieli już za sobą wstępne rozważania estetyczne oraz przeszli fazę analityczną, byli zaś na etapie okresu syntezy form. Od współczesnych mu ram rozwojowych postanowił rozpocząć swe próby malarskie, w których nieco pobrzmiewały echa stylistyki analitycznej.

Pierwsze dziesięciolecie XX wieku to czas, w którym malarstwo Haydena z perspektywy formy plastycznej podlegało gwałtownym oraz znaczącym przemianom. Tak jak każdy młody malarz poszukiwał, eksperymentował, aby móc odnaleźć swój własny język artystyczny. W drugiej dekadzie nadal dochodzą do głosu w jego malarstwie echa kubizmu. Początkowo zauważalne są jedynie niuanse, refleksy, specyficzne wyczerpanie na formę i kształt. Powoli artysta zaczyna poprzez swe prace ulegać geometryzacji. Na tym etapie działalności jego twórczość zaczyna być bliższa kompozycjom Paula Cézanne'a. Ten stan rzeczy jednak nie trwał zbyt długo, gdyż w trakcie I wojny światowej Hayden w pełni oddaje się sztuce kubizmu w jego dojrzałej, francuskiej odmianie. Jego kubistyczne martwe natury oraz portrety przywodzą na myśl dzieła Georges'a Braque'a oraz Pabla Picassa, z którymi to zresztą miał okazję się poznać. Uczestniczył w życiu bohemy paryskiej, przesiąknął tamtejszą atmosferą oraz jej założeniami. Kubizm okazał się również przejściową fazą w jego malarskim oeuvre, która zrealizowała się w pełni i dała miejsce dalszym poszukiwaniom. Od lat 20. XX wieku nie widzimy już śladów po kubizmie. Sam malarz podsumowuje zakończenie tego etapu w poniższych słowach: „Porzuciłem kubizm, gdyż czułem, że wyczerpałem wszystkie zasoby, jakimi dysponowałem, a także, że zostałem skazany na brak dalszego postępu i powtarzanie się. Nie widziałem wyjścia z tej sytuacji” (Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, dz. cyt., s. 57).

Henryk Hayden, Trzej muzycy, 1919-1920, Musée des Beaux-Arts de Lyon

Henryk Hayden, Autoportret, 1911, kolekcja prywatna

Amedeo Modigliani, Pablo Picasso i André Salmon przed Café de la Rotonde w Paryżu, 1916

2 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

"Tulipany w zielonym wazonie" ("Tulipes au pot vert"), około 1908

olej/plótno, 61 x 50 cm

sygnowany l.d.: 'HAYDEN'

na krośnie malarskim opisy oraz notatki ramiarskie, fragmentarycznie zachowana

papierowa nalepka wystawowa, ślad po niezachowanej, papierowej nalepce oraz nalepka aukcyjna

estymacja:

200 000 - 300 000 PLN

42 700 – 64 000 EUR

POCHODZENIE:

kolekcja prywatna, Francja

dom aukcyjny HVCN, Monte Carlo, styczeń 2021

kolekcja prywatna, Polska

WYSTAWIANY:

Salon d'Automne. De Cézanne à Matisse, Grand Palais, Paryż, 14 października – 7 listopada 1983

Henri Hayden 1883-1970, Galerie Suillerot, Paryż, 14 maja – 15 czerwca 1975

Hayden. Rétrospective 1908-1970, Maison de la culture de Bourges, 20 maja – 10 lipca 1970

Hayden, Soixante ans de peinture 1908-1968, Musée National d'Art Moderne w Paryżu, 3 maja – 2 czerwca 1968

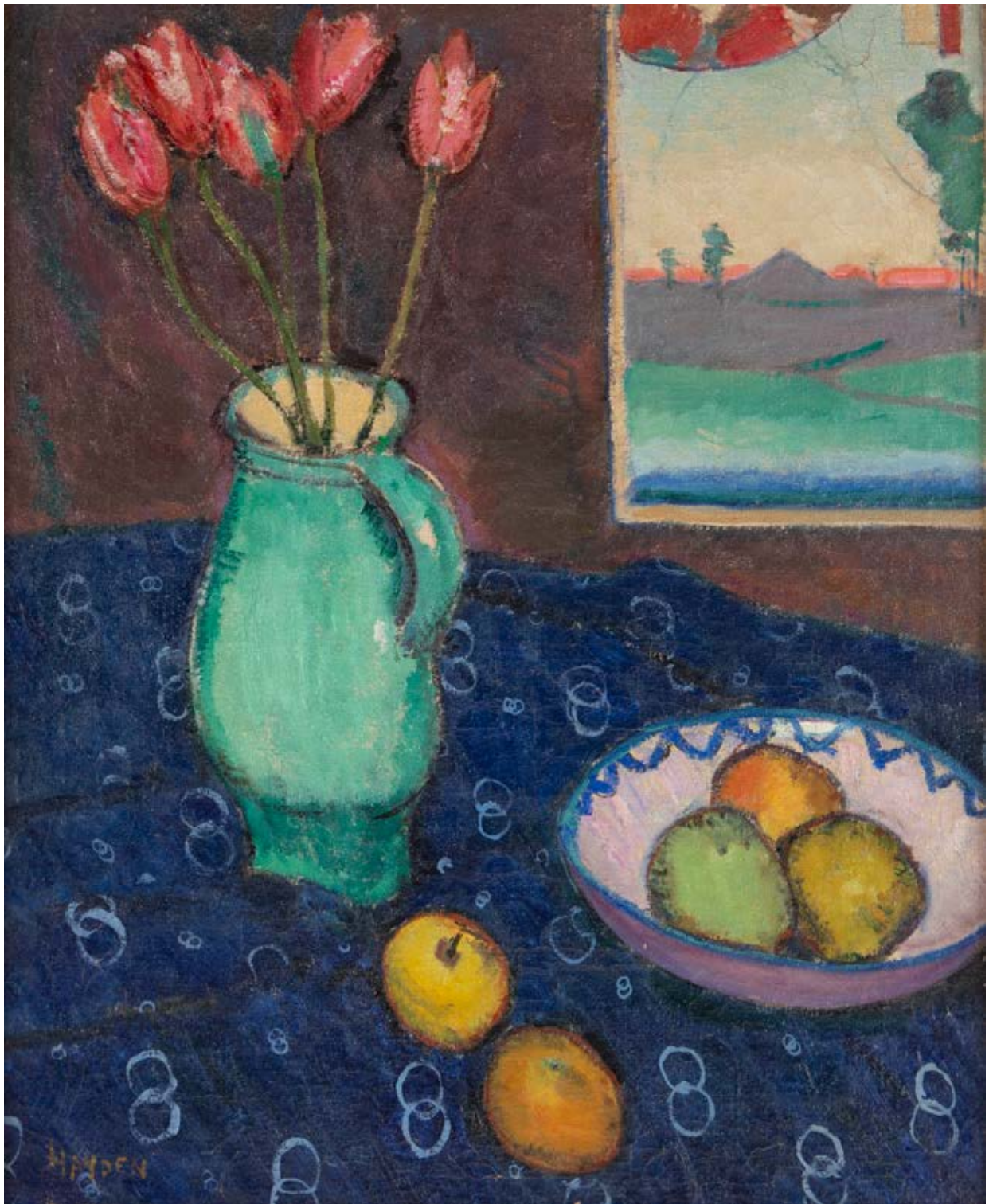
LITERATURA:

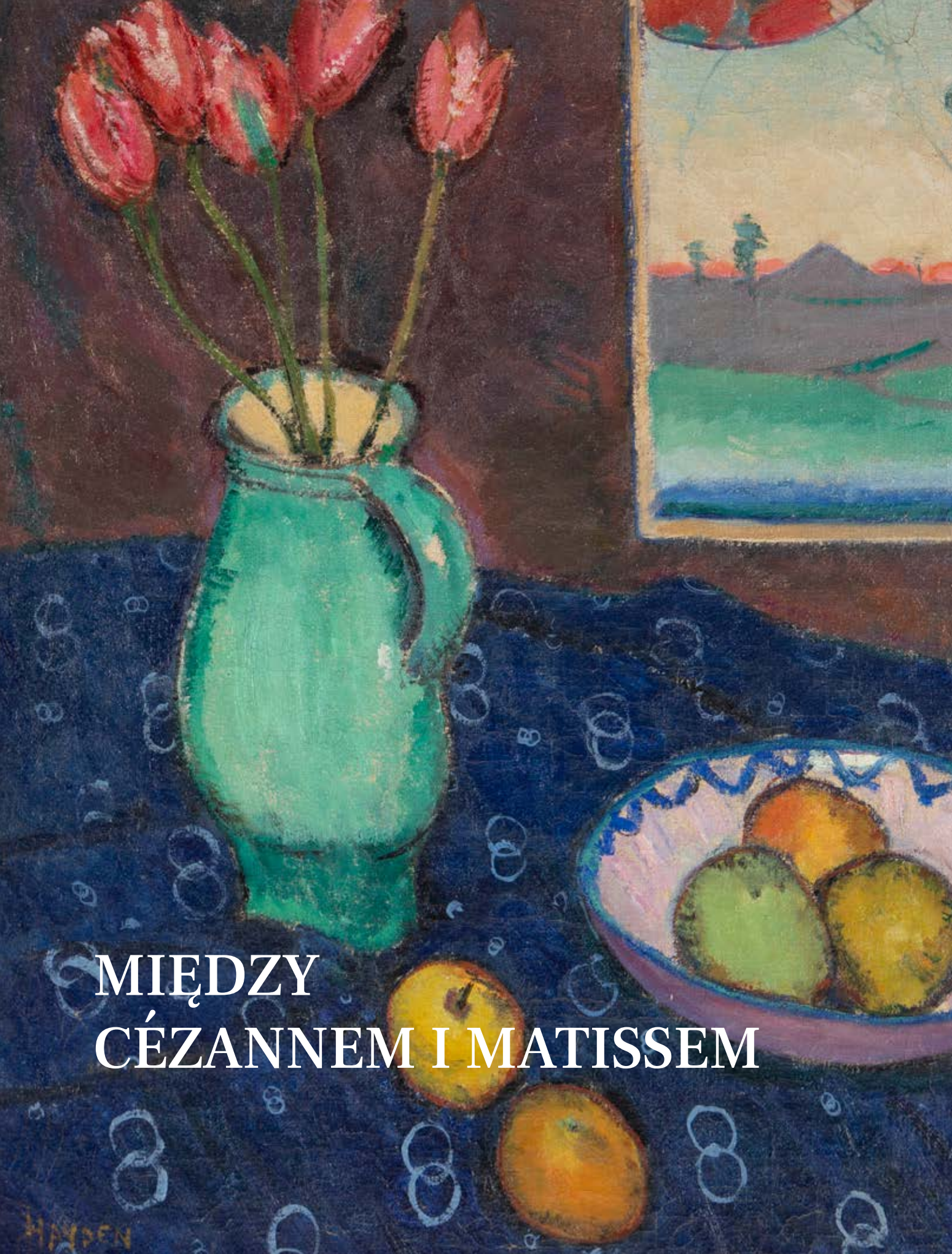
Salon d'Automne. De Cézanne à Matisse, katalog wystawy, Grand Palais, Paryż, 1983, nr kat. 15

Hayden. Rétrospective 1908-1970, Maison de la culture de Bourges, Bourges 1970, nr kat. 3

Jean Selz, Hayden, Genewa, 1962, il. nr 1

Hayden, Soixante ans de peinture 1908-1968, katalog wystawy, Musée National d'Art Moderne w Paryżu, Paryż 1968, nr kat. 1

MIĘDZY
CÉZANNEM I MATISSEM

Paul Cézanne i Henri Matisse to dwaj wielcy reformatorzy sztuki. Zajmowali właściwie dwie różne pozycje, na polu których prowadzili swoje plastyczne eksperymenty. Cézanne'a interesował głównie kształt i jego relacja przestrzenna, Matisse'a kolor. Cézanne doprowadził w pewien sposób do powstania kubizmu. W liście do Emila Bernarda pisał: „Trzeba przedstawiać naturę podług walca, kuli, stożka (...)”. Matisse z kolei to czołowy fowista.

We wczesnej martwej naturze Henryka Haydena doskonale widać, jak twórca podąża za tym co jemu współczesne. Znakomicie wyłapuje ekspresyjny ornamentalizm Matisse'a i łączy go z geometryzującymi formami Cézanne'a. Tworzy przy tym własną i zupełnie odrębną relację pomiędzy przestrzenią i funkcjonującymi w niej przedmiotami. Dodaje od siebie element japoński – drzeworyt zawieszony na ścianie, który zdaje się w iluzjonistyczny sposób naśladować otwierające się na świat zewnętrzny okno. Już na tym wczesnym etapie działalności Haydena widać jego głęboką korelację z malarstwem dawnych mistrzów. Patrzymy zatem na Haydena modernistę o tradycjonalistycznych zapędach. Niderlandzcy i włoscy mistrzowie odrodzenia nieraz ukazywali swojego modela na tle otwartego okna, na tle pejzażu, który poniekąd odzwierciedlał sferę psychologiczną portretowanego.

Patrząc na japońską grafikę Haydena jak na quasi otwór okienny, pozostałe przedmioty należałoby określić jako modeli. Obiekty przejmują ich rolę. Czerwone tulipany w wazonie i misa z jabłkami w zestawieniu z kobaltową, wzorzystą draperią tworzą niezwykle osobliwą przestrzeń. Hayden ułożył owoce właściwie jak Cézanne. W ornamencie tkaniny śmiało nawiązał natomiast do eksperymentów Matisse'a. Widać tutaj, że Polak doskonale wiedział na czym polega konstrukcja obrazu i jak kreować zależności przestrzenne pomiędzy poszczególnymi elementami martwej natury.

Paul Cézanne, Martwa natura z mlecznikiem i owocami, ok. 1900, National Gallery of Art w Waszyngtonie

Henri Matisse, Martwa natura błękitna, 1907, Barnes Foundation w Filadelfii

3 ↑

HENRYK HAYDEN

1883-1970

"14 lipca w Doëlan" ("Święto morskie"), 1909

olej/plótno, 65 x 70 cm

sygnowany i datowany l.d.: 'H. HAYDEN 1909'

inne tytuły: Uroczystość w Bretanii, Święto morskie w Le Pouldu, Święto w Pouldu

na odwrociu nieczytelny, okrągły stempel

na krośnie malarskim papierowa nalepka depozytowa Muzeum Narodowego w Warszawie

na ramie nalepka pracowni ramiarskiej

estymacja:

1 000 000 - 1 500 000 PLN

213 000 – 320 000 EUR

POCHODZENIE:

Palais Galliera, Paryż (zakup na aukcji, grudzień 1962)

kolekcja prywatna, Europa

Galerie Motte, Genewa, (zakup na aukcji, październik 1964)

kolekcja prywatna, Europa

Galeria Waterhouse & Dodd, Londyn, (zakup galeryjny, 2002)

kolekcja prywatna, Polska

WYSTAWIANY:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, 20 września – 31 grudnia 2013

Malarze polscy w Bretanii (1890-1939), Muzeum Narodowe w Warszawie, 25 kwietnia – 3 lipca 2005

Peintres polonais en Bretagne (1890-1939), Musée Départemental Breton, Quimper, 25 czerwca – 7 listopada 2004

Galerie des Artistes Modernes (Chaîne et Simonson), Paryż, 1915

LITERATURA:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, nr kat. 3, s. 11 i 96 (il. jako "Święto morskie w Le Pouldu")

Christophe Zagrodzki, Henri Hayden 1883-1970, katalog wystawy, Bibliotheque Polonais de Paris, Paryż 2013, nr kat. 02, s. 62 (il. jako „Święto w Pouldu”)

Jerzy Malinowski, Barbara Brus-Malinowska, W kręgu

École de Paris. Malarze żydowscy z Polski, Warszawa 2007, il. 26

Malarze polscy w Bretanii (1890-1939), katalog wystawy, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 2005, nr kat. 15, s. 80, 82-83 (il. jako „Święto morskie w Le Pouldu”)

Peintres polonais en Bretagne (1890-1939), katalog wystawy, Musée Départemental Breton, Quimper 2004, s. 53 (il.)

Leopold Zborowski, Wystawa w Galerji Modern [Galerie des Artistes Modernes], „Polonia” 1915, nr 12, s. 6 (wzmiankowany jako „Uroczystość w Bretanii”)

Wiejskie chaty w Le Pouldu, fot. Philippe'a Tassiera, ok. 1910

BRETANIA: FENOMEN TURYSTYCZNO-ARTYSTYCZNY W EPOCE NOWOCZESNEJ

Na przełomie XIX i XX wieku Bretania zyskała status najbardziej popularnych miejsc na artystycznej mapie Europy: ścigali do niej twórcy różnych narodowości, chcąc malować czy rzeźbić na najdalej wysuniętym na zachód obszarze kontynentalnej Europy. Do nich należeli m.in. Paul Gauguin i jego uczniowie. Gdyby nie ich przybycie do Pont-Aven, europejski symbolizm byłby uboższy o przełomowe dzieła piewcy Bretanii Gauguina.

W XIX stuleciu – wieku rozwoju etnografii, starożytnictwa, nauk społecznych – Bretania została odkryta jako kraj pozostający nieco poza czasem i postępem cywilizacji francuskiej. Jawiła się jako miejsce obecności kultur prehistorycznych (z pozostawionymi przez nie megalitami) i pobożna ziemia, której mieszkańcy żyją blisko wielkowiekowej tradycji i czczą lokalnych, średniowiecznych świętych podczas odpustów i pielgrzymek do miejscowych sanktuariów. Mieszkańcy krainy pociągali przybyszów za sprawą odmiennej mowy oraz swojej niezależności od centralnej władzy – oporu szuanów podczas rewolucji francuskiej. Artystów inspirował tradycyjny ludowy strój, urokliwe wyroby z fajansu (słynna ceramika z Quimper), barwna grafika ludowa – swoiste images d'Épinal – kunsztownie zdobione meble i wyposażenie wnętrz. Regionowi uroku dodawało położenie w bliskości oceanu, konieczność bezpośredniego kontaktu z żywiołami wody i powietrza, surowość krajobrazu skalistego wybrzeża. Bretania jawiła się więc nowoczesnym jako kraina dzika, nieco przestarzała, która obiecywała przygodę, lecz też odkrycie pierwszej łączności człowieka z naturą i prymitywną duchowością.

Pierwsi artyści docierali do Bretanii w XVIII stuleciu. Inspiracją stawał się dla nich lokalny pejzaż i malowali najczęściej porty morskie. Od czasów romantyzmu twórców zaczęła interesować także obyczajowość mieszkańców regionu. „Podróże do Bretanii, odległej w pierwszej połowie XIX wieku od Paryża o cztery dni drogi dyliżansem, przy braku dróg w głąb półwyspu oraz na wybrzeże, miały posmak awanturniczych wypraw do dzikiego, nieznanego kraju. Na miejscu, w pagórkowatym terenie, w małych kotlinach, nad brzegami meandrujących rzek, wśród dębowych lasów, na fermach rozproszonych na granicy rozległych nieużytków sąsiadujących z polami uprawnymi i łąkami oddzielonymi kamiennymi murkami, żyli „dzicy” Bretończycy. Wyróżniali się wyglądem, strojem, obyczajowością, mówili innymi językiem. Odizolowani od cywilizacji w swym surowym, twardym życiu podporządkowanym jedynie prawom natury i przykazaniom boskim, wydawali się bezpośrednimi spadkobiercami Galów i Celtów. Dla przybyszów z Paryża, którzy w pogoni za egzotyką podążyli do Afryki i na Wschód, było całkowitym zaskoczeniem, że mogli ją odkryć u siebie, na dalekim zachodzie” (Elżbieta Charazińska, Małgorzata Le Guellec-Dąbrowska, Malarze w Bretanii, [w:] Bretania. Sztuka i tradycja, katalog wystawy, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 2005, s. 97). W czasach Gauguina do Bretanii można było dojechać łatwiej ze względu na otworzoną w 1862 roku linię kolejową łączącą Quimper z Paryżem. W ostatnich dekadach XIX wieku fala wyjazdów do Bretanii ulegała nasileniu – malarze stworzyli dwie wiodące kolonie artystyczne w Douarnenez i Concarneau. W pobliżu drugiej miejscowości powstała niewielka kolonia artystyczna w Pont-Aven, zgromadzona wokół Paula Gauguina, który

Le Pouldu, plaża Grands Sables, ok. 1920 (pocztówka H. Laurent)

przebywał tam z przerwami w latach 1886-94 i okresowo zamieszkiwał w pobliskim porcie Le Pouldu. Za szczytowy okres dla tego środowiska uznaje się przełom lata i jesieni 1888 roku, kiedy to Gauguin stworzył obrazy inspirowane folklorem bretońskim, odrzucające tradycyjne formuły obrazowania. Do wybitnych dzieł tego okresu należy słynna „Wizja po kazaniu” („Walka Jakuba z Aniołem” 1888, National Gallery of Scotland, Edynburg).

Kolonia artystyczna w Bretanii była środowiskiem międzynarodowym. Należeli doń twórcy francuscy, skandynawscy, angielscy, irlandzcy czy amerykańscy. Choć Polacy docierali do Bretanii od końca XVIII wieku, to liczące się w historii sztuki pobyty datuje się od lat 80. XIX stulecia. W połowie dekady Anna Bilińska malowała studia bretoniek i morskie pejzaże. Nieco później podobną tematykę rodzajową odnajdujemy w oeuvre Olgi Boznańskiej. Wtedy Bretania stanowiła atrakcyjne miejsce plenerów i kuszącą oraz taną alternatywę dla zurbanizowanego Paryża. Im bliżej końca wieku, tym więcej polskich nazwisk wiąże się z Bretanią. Władysław Ślewiński po raz pierwszy odwiedził Pont-Aven w 1889 roku. W kolejnych latach często odwiedzał Le Pouldu, Pont-Aven, Belle-Ile, od 1910 roku mieszkał w neostylowej willi Doëlan, w której okresowo mieszkali i tworzyli przedstawiciele wczesnej awangardy: Tadeusz Makowski, Stanisław Ignacy Witkiewicz czy Henryk Hayden. Władysław Wankie, odwiedzwszy w 1893 roku miejscowość Cancale nad zatoką Mont-St-Michelem, wprowadził do swojej twórczości cały nurt przedstawień poławiaczek ostryg przemierzających piaszczyste plaże. Wielokrotnie temat krajobrazu i obrzędu

bretońskiego podejmowali na początku wieku Mela Muter, Eugeniusz Zak, Józef Pankiewicz, Mojżesz Kisling, Gustaw Gwozdecki czy Roman Kramsztyk. Jeszcze w latach 20. Maria Ewa Łunkiewicz-Rogoyska malowała St-Malo w purystycznej stylistyce (Saint-Malo, 1930, Muzeum Narodowe w Poznaniu), a Louis Marcoussis uwieczniał bretońską naturę w formule postkubistycznego, bliskiego surrealizmowi malarstwa (Port w Kérity, 1927, Centre Georges Pompidou, Paryż). Mit Bretanii w polskiej sztuce trwał długo. Jego żywotność wiąże się z magicznym urokiem tej krainy. Dla wielu twórców polskich wyjazdy do Bretanii były stymulujące artystycznie, lecz zapewniały także niejednokrotnie wytęskniany wypoczynek. „Polskim malarzom brakowało jednak morza. Jedynie nadmorskie uzdrowisko odwiedzanie przez artystów - Połaga - znajdowało się na niewielkim skrawku wybrzeża Bałtyku na Żmudzi. Dostęp do uzdrowisk w okolicach Gdańska był z przyczyn politycznych utrudniony. W tej sytuacji poszukiwano morza we Włoszech, w Holandii, na Krymie. Przeważająca jednak część polskich malarzy po raz pierwszy zobaczyła morze właśnie w Bretanii. Artystów fascynował ich ogrom Atlantyku, surowość krajobrazu oraz prostota i prymityw życia rybaków, które mogli porównać z życiem polskich górali” (Barbara Brus-Malinowska, *Artyści polscy w Bretanii*, [w:] *Malarze polscy w Bretanii 1890 - 1939*, katalog wystawy, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 2005, s. 37).

Widok na port w Doëlan, fotografia współczesna

„Artysta poszukuje prawideł natury, toczącej swoją historię wedle ustanowionego wyższego porządku. Historia człowieka wpleciona w rytm natury nie jest historią walki i próbą podporządkowania, lecz formą zgodnej koegzystencji. Z tej koegzystencji właśnie wynika bogactwo kultury kształtowanej przez człowieka, naturalna prostota, religijność oraz dbałość o bogatą tradycję, zakorzenioną w celtyckiej przeszłości regionu. Z takiego zapewne sposobu myślenia wyrasta zapewne przedstawienie Święto morskie w Le Pouldu, 1909, gdzie młodzież w formie zabawy przechodzi inicjację, której celem jest harmonijna koegzystencja człowieka z otaczającą go naturą”.

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, s. 35

Henryk Hayden, Pejzaż z Le Pouldu, 1911, kolekcja prywatna

Władysław Ślewiński, Autoportret w słomkowym kapeluszu, ok. 1894.
Muzeum Narodowe w Warszawie

Pierwsze lata pobytu Haydena we Francji to okres intensywnego eksperymentu formalnego w jego dziele. Malarz zetknął się nowymi tendencjami malarstwa modernistycznego, które adaptował i zmieniał zgodnie ze swoją artystyczną wrażliwością. W trakcie drugiego bretońskiego pobytu – w 1909 roku – Hayden rozwijał swoją twórczość w duchu syntetyzmu Gauguina i pod wpływem malarstwa Ślewińskiego, które poznał podczas wystawy w warszawskim Salonie Krywulta w 1905 roku. Poziom syntezy krajobrazów Haydena zbliża je do malarstwa kubizmu, który wkrótce zacznie kształtować jego twórczość, a ich kolorystyka łączy się doświadczeniem fowizmu. Na tle niemal wyludnionych pejzaży Haydena z tego czasu prezentowane „Święto morskie” jest obrazem odmiennym. Jak odnotowała Barbara Brus-Malinowska, „to przedstawienie ludowej zabawy wprowadziło do tematyki bretońskiej w twórczości polskich malarzy nieznany dotąd, radosny ‘karnawałowy’ nastrój” (Malarze polscy w Bretanii (1890-1939), katalog wystawy, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 2005, s. 32).

Hayden przedstawił ludowe święto w Dniu Zdobycia Bastylii. Uroczystość sytuacji podkreślają kolorowe chorągiewki i lampiony przyłączone do liny, która dzieli płótno w połowie wysokości. Malarz przedstawił kobiety w bretońskich strojach oraz chłopców w strojach kąpielowych podczas beztroskiej zabawy na nabrzeżu. W tle majaczy cypel z charakterystycznymi domami i latarnią morską znanymi z archiwalnych fotografii z Doëlan, jak również współczesnej topografii miasteczka. Po prawej stronie płótna widoczna jest postać stojącego mężczyzny z założonymi z tyłu rękami oraz w słomkowym kapeluszu. Jak się sądzi to prawdopodobnie portret Władysława Ślewińskiego, który w podobny sposób ubrany jest w znanym „Autoportrecie w słomkowym kapeluszu” ze zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie (około 1894). Ślewiński, który znaczna część swojej kariery artystycznej spędził w Bretanii, po powrocie z Polski w 1910 roku zamieszkał na stałe w Doëlan właśnie. Malowany w 1909 roku obraz mógłby więc przedstawiać Haydena, który wtedy już powróciłby do Francji lub stanowić jego imaginacyjny portret, rodzaju hołdu złożonego wielkiemu malarzowi polskiej nowoczesności. Powstanie „Święta morskiego” było w literaturze związane z wizytą w Le Pouldu. Obydwie wioski – Doëlan i Le Pouldu – to niewielkie porty rybackie leżące w obrębie jednej miejscowości, Clohars-Carnoët.

Hayden w prezentowanym obrazie posłużył silną syntezą i antynaturalizmem barw. Mocno uproszczony modelunek światłocieniowy zastąpiły aplikacje czystej barwy, które pozwoliły stworzyć opisywany przez historyków sztuki radosny nastrój kompozycji. Ten zamierzony przez Haydena prymitywizm form odnotowywała ówczesna krytyka artystyczna. André Salmon pisał: „Wśród naszych aktywnych prymitywistów pojawił się artysta niezależny i o silnej osobowości twórczej, bezpośredni, a zarazem subtelny” (cyt. za: Malarze polscy w Bretanii..., s. 80). Salmon też później dodawał: „świeżo w Paryżu, bliski był ostatnim fowistom” (cyt. za: Christophe Zagrodzki, Henri Hayden 1883-1970, katalog wystawy, Biblioteka Polska w Paryżu, s. 17). Kolorystyczna przenikliwość i skłonność malarza do deformacji różniła go od podziwianego przezeń Ślewińskiego, przybliżała za to radykalnych artystów moderny przez I wojnę światową.

4 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

"Martwa natura z gazetą, fajką, butelką i asem trefl" ("Nature morte au journal, pipe, bouteille et as de trèfle"), około 1918

gwasz/papier, 29,5 x 41,5 cm

sygnowany l.d.: 'Hayden'

inne tytuły: Nature morte ocre, Nature morte à la clarinette

na odwrociu papierowa nalepka Galerie Zlotowski w Paryżu

dwie papierowe nalepki wystawowe Modernism Gallery w San Francisco oraz nalepka pracowni ramiarskiej

estymacja:

250 000 - 350 000 PLN

53 400 – 74 700 EUR

POCHODZENIE:

Sotheby's, Londyn, listopad 1988

kolekcja prywatna, Europa

Galerie Zlotowski, Paryż (po 1998)

kolekcja prywatna, Europa (?)

dom aukcyjny Millon & Associés, Paryż, maj 2020

kolekcja prywatna, Polska

WYSTAWIANY:

30th Anniversary Exhibition, Modernism Gallery, San Francisco, 10 września – 31 października 2009

Hayden. Soixante ans de peinture 1908-1968, Musée National d'Art Moderne, Paryż, 3 maja – 2 czerwca 1968

LITERATURA:

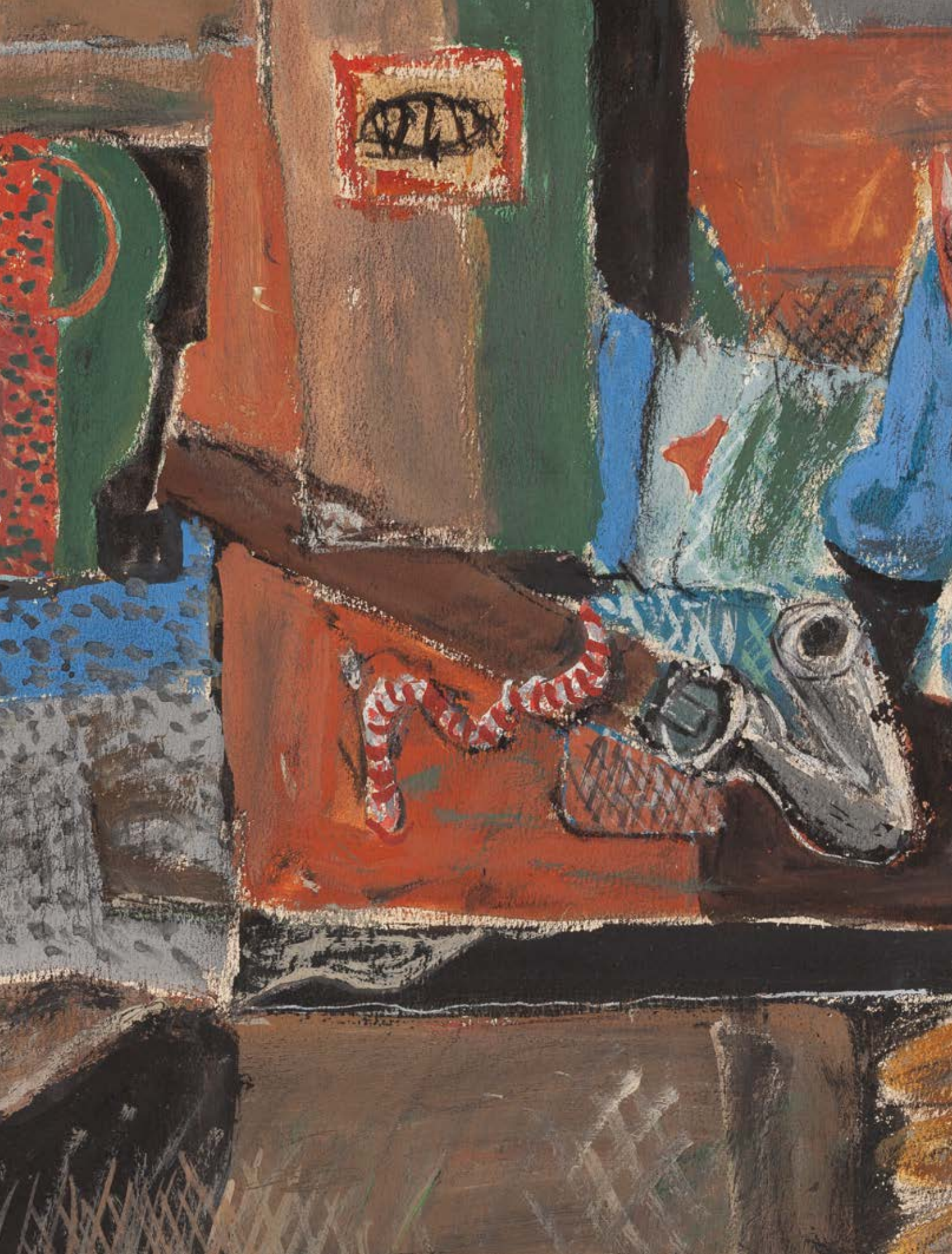
Hayden. Soixante ans de peinture 1908-1968, katalog wystawy, Musée National d'Art Moderne w Paryżu, Paryż 1968, nr kat. 36 (jako „Nature morte ocre”)

W polskiej historii sztuki panuje pogląd o narodzinach polskiej awangardy w listopadzie 1917 roku. Wtedy to grupa artystów, która przyjęła nazwę Ekspresjonistów Polskich, zaprezentowała swoją twórczość w salach krakowskiego Pałacu Sztuki. Od 1919 ten falanster artystyczny funkcjonował pod nazwą Formistów. „Ekspresjonizm polski” Tytusa Czyżewskiego, Leona Chwistka czy Zbigniewa Pronaszki był w istocie fuzją nowoczesnych kierunków w sztuce, które wylaniały się na scenie artystycznej Francji, Niemiec i Rosji od pierwszej dekady stulecia. Artystów nazywanych formistami łączył więc imperatyw nowoczesności, a nie jeden homogeniczny styl twórczy.

Inną narracją o narodzinach polskiej awangardy, którą przyjmuje się jedynie z rzadka, jest jej powstanie w „laboratoriach” nowoczesności twórców kręgu École de Paris. Od 1911 do wybuchu Wielkiej Wojny datuje się pierwsze próby kubistyczne w twórczości Henryka Haydena, Ludwika Markusa, Alicji Halickiej czy Tadeusza Makowskiego. Być może pojedyncze prace wskazanych artystów nie miały silnego oddźwięku na rodzimej scenie artystycznej, lecz niewątpliwie, zgodnie z chronologią, stanowiły pierwsze manifesty sztuki antynaturalistycznej, opartej na awangardowych regułach obrazowania w polskiej historii sztuki.

Malarstwo Haydena czy Markusa tamtego okresu nie powstawało w łączności z radykalnymi wizualnie pracami Pabla Picassa czy Georges’a Braque’a. Około 1911-12 roku kubizm stał się częstym tematem podejmowanym przez krytykę artystyczną w związku z pokazem prac m.in. Roberta Delaunaya, Alberta Gleizesa, Jeana Metzinger’a czy Francis’a Picabia na Salonie Niezależnych w 1911 roku. Nieortodoksyjni kubiści (w stosunku do analitycznego kubizmu Picassa i Braque’a), formujący również grupę „Section d’Or”, dorobili się w prasie miana „kubistrów”. Francuski poeta Robert Desnos krytycznie komentował: „Teraz, kiedy tylu malarzy zamknęło się w sterylnej formule kubizmu, szczęśliwi, że w końcu znaleźli sposób zawołowania swej niemożności przez nieczytelność, Picasso przez chwilę nie wiedział, co to jest formuła. Tworzył, jak czuł” (Robert Desnos, *Écrits sur les peintres*, cyt. za: Dan Franck, Bohema. Życie paryskiej cyganerii na początku XX wieku, przełożyły Halina Andrzejewska, Maria Braunstein, Warszawa 2000, s. 140). W mniemaniu krytyków „kubistrzy” malowali klasyczne tematycznie obrazy, którym nadawali jedynie geometryczne formy. Pierwsi kubiści mieli, osiągając geometryczny efekt, stosować nową dyscyplinę widzenia przedmiotu, w której widz mógł lepiej poznać przedmiot z racji na jednoczesne przedstawienie równych jego aspektów.

5 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

Martwa natura z butelką, 1914

olej/plótno, 65 x 81 cm

sygnowany i datowany p.d.: 'H. Hayden | 1914'

opisany na krośnie malarskim numerami: '74164' oraz '509TY'

dwa okrągłe stemple, papierowa nalepka inwentarzowa

papierowa nalepka wystawowa 2. Internationale Kunstmesse w Bazylei

nalepka transportowa oraz ślad po niezachowanej nalepce

na krośnie oraz na ramie po dwie nalepki aukcyjne

estymacja:

1 200 000 - 1 800 000 PLN

256 000 – 384 000 EUR

POCHODZENIE:

Galerie Artcurial, Paryż (zakup w latach 80. XX w.)

kolekcja prywatna, Europa

Sotheby's, Londyn, luty 2011

kolekcja prywatna, Indie

kolekcja prywatna, Europa (od 2013)

Sotheby's, Londyn, marzec 2021

kolekcja prywatna, Warszawa

WYSTAWIANY:

2. Internationale Kunstmesse. Kunst des 20. Jahrhunderts, Bazylea, 24-29 czerwca 1971

LITERATURA:

porównaj: Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, s. 49

2. Internationale Kunstmesse. Kunst des 20. Jahrhunderts, katalog wystawy, Bazylea 1971

Henryk Hayden, Martwa natura z karafką, 1920, kolekcja prywatna

HENRYK HAYDEN NA DROGACH KUBIZMU

Paul Cézanne, Kosz z jabłkami, ok. 1893, Art Institute of Chicago

W 1912 Pablo Picasso przeniósł swoją pracownię z Montmartre'u na teren 14. dzielnicy Paryża. Ten symboliczny gest sygnalizował zmianę w geografii artystycznej Paryża: centrum nowatorskich eksperymentów znalazło się na prawym brzegu Sekwany. Bateau-Lavoir, budynek na Montmartrze z pracowniami awangardowych artystów, utracił swoją pozycję na rzecz La Ruche, skupiska biednych artystów-przybyszów po drugiej stronie rzeki. Jeszcze w 1910 Ludwik Markus jako pierwszy polski artysta wkroczył w orbitę Pabla Picassa dzięki towarzyskim związkom z kręgiem artystów odwiedzających cyrk Medrano przy Boulevard de Rochechouart na Montmartrze. Francuski pseudonim Markusa – Louis Marcoussis – wymyślił nie kto inny jak Guillaume Apollinaire. Ten krytyk opublikował najważniejszy tekst-manifest teorii kubizmu, „Malarze kubiści. Medytacje estetyczne” (1905-1912, publikacja 1913).

Kubistyczne eksperymenty, pierwotnie docenione jedynie w wąskim kręgu krytyków i mecenasów (m.in. Gertrudy i Leo Steinów czy Guillaume'a Apollinaire'a), na początku drugiej dekady stulecia stały się tematem szeroko omawianym w debacie publicznej. Na Salonie Niezależnych 1911 pokazano kubistyczne obrazy artystów związanych z grupą Section d'Or (nazywaną na wczesnym etapie Grupą z Puteaux). Rok później, na Salonie Jesiennym 1912 w Sali XI grupa artystów (coraz częściej nazywanych przez prasę kubistami) wystawiła nowe dzieła w duchu awangardowej, geometrycznej poetyki. Kubizm, u zarania ogniskujący się na problemach przedstawiania wielu wymiarów na dwuwymiarowej płaszczyźnie obrazu, powoli akcentował klasyczną harmonię obrazu oraz dopuszczał stosowanie szerokiej palety barwnej, często podejmując namysł nad fenomenem światła w malarstwie.

Krytycy dostrzegali w oeuvre Henryka Haydena wpływy malarstwa Paula Cézanne'a, które istotnie zaczęły pojawiać się w jego malarstwie od 1912. Malarz zaprzyjaźnił się z Keesem van Dongenem. Jego krag, m.in. Blaise Cendrars czy Artur Cravan, dawał wgląd Haydenowi w dyskusje o najnowszej twórczości. Krótko przed wybuchem Wielkiej Wojny artysta znalazł mecenasa w postaci prawnika i kolekcjonera Charles'a Malpela, który podpisał z Haydenem kontrakt na wyłączność. Plany o stabilizacji malarza przekreślił jednak konflikt wojenny. Artysta nie zdecydował się na wstąpienie do Legii Cudzoziemskiej, lecz poświęcił się dalszej pracy twórczej. Pracował w Montparnassie, odwiedzając nadal działające La Rotonde i Café du Dôme. Jego malarstwo ewoluowało jakby samoistnie w stronę kubizmu syntetycznego. Rok 1915 to w sztuce malarza początek właściwych inspiracji kubizmem. Wówczas czołowi przedstawiciele kierunku mieli już za sobą wstępne rozważania estetyczne, a także przeszli przez fazę analityczną. Trwał okres syntezy form. Zainteresowanie Haydena kierunkiem były, rzecz jasna, nieco opóźnione w stosunku do jego ram rozwojowych. Artysta po wstępnym okresie eksperymentów rozpoczął swoją przygodę od razu od fazy syntetycznej, w której pobrzmiewały jeszcze wprawdzie echa stylistyki analitycznej. Wpływy te objawiły się w pełnej okazałości w jego portretach i martwych naturach. Pejzaż twórcy, może poza nielicznymi przykładami, pozostawał raczej na marginesie tych inspiracji. Tworzone przez niego w tym czasie krajobrazy znajdują się na pograniczu różnorodnych nurtów. Jest w nich łatwo wyczuwalna geometryzacja, pewnego rodzaju uproszczenie kształtów, lecz nie zauważamy tu tak drastycznych rozwiązań jak u Braque'a malującego domy w miejscowości Estaque czy u Picassa odtwarzającego zabudowania fabryczne w Horta de Ebro. W kompozycjach pejzażowych i martwych naturach Haydena chodzi raczej o wycucie formy i odwzorowanie jej struktury. Tak dzieje się w prezentowanym obrazie, gdzie kształty przedmiotów poddane zostały nieznacznej, acz sugestywnej syntezie.

6 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

"Martwa natura z butelką i bagietką", około 1915

olej/plótno, 53,8 x 72,8 cm

sygnowany l.d.: 'Hayden'

na krośnie malarskim opisy oraz nalepki aukcyjne i transportowe

estymacja:

300 000 - 400 000 PLN

64 000 – 85 300 EUR

POCHODZENIE:

Christie's, Londyn, luty 2012

kolekcja prywatna, Polska

WYSTAWIANY:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, 20 września – 31 grudnia 2013

LITERATURA:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, nr kat. 20, s. 43 (il.)

„Ponad rok od wybuchu wojny malarstwo Haydena ewoluowało w sposób niezwykle logiczny w kierunku czystego kubizmu”.

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, nr kat. 82, s. 49

Artyści polscy w kawiarni La Rotonde w Paryżu, ok. 1924-25, stoją od lewej: B. Elkouken, L. Zborowski, W. Zawadowski, J. Hulewicz, G. Gwozdecki, H. Gotlib, J. Bohdanowicz-Konceska. Siedzą od lewej: J. Puget, T. Czyżewski, x, J. Zakowa, x, H. Hayden, E. Zak, A. Zamoyski, L. Puget, R. Kramsztyk.

LATA MIĘDZYWOJENNE POWRÓT DO PORZĄDKU – KOLORYZM I KLASYCYZM

Henryk Hayden około 1922 porzucił kubizm na rzecz malarstwa bardziej stonowanego i realistycznego. Stałym tematem jego dzieł od tego momentu stały się pejzaże, dla których inspiracji szukał wśród krajobrazów południa Francji. Wyjeżdżał najczęściej do Cassis, departamentu Var, Lot, do Sanary oraz Dordogne. Zauważyć można wówczas w jego pracach wpływ Józefa Pankiewicza. W latach 30. przeniósł się na północ kraju, do Normandii. Swą uwagę skupił wówczas przede wszystkim na kameralnych przestrzeniach nadmorskich miasteczek, czasem na widokach portów oraz nostalgicznych krajobrazach nadbrzeża. Udało mu się również uchwycić kilka widoków Paryża, które cechują się, jak pozostałe weduty, spokojnym oraz nastrojowym charakterem.

Dziela okresu międzywojnia sprawiają wrażenie świetlistej statyczności, które jest potęgowane brakiem ludzkiej sylwetki oraz jakiegokolwiek, zbędnego sztafażu. Badacze oraz monografści Haydena zwracają uwagę, iż malarz w tym czasie odrzucił, bądź ograniczył w swoich pejzażach sylwetkę ludzką, która z biegiem lat kompletnie zniknęła. Według malarza wszelki przedstawiony element potrafił zakłócić statyczność oraz najważniejsze – kontemplacyjne oddziaływanie dzieła. Ostateczne zerwanie z kubizmem było potęgowane obawą przed, jak sam mawiał artysta – „zginięciem pod figurami”. Jego poszukiwania malarskie wraz z innymi francuskimi awangardzistami doprowadziły go do zainteresowania się poetyką pejzażu. Artysta doszedł w tym czasie do realistycznego ujęcia krajobrazu, o nieco przygaszonej barwie, która jest w zasadzie typową dla północnofrancuskiego klimatu kolorystyką. Przyjaciół artysty, Pierre Celice, podkreślał w swych wspomnieniach, iż polski malarz praktycznie całą swą pracę wykonywał

w tym okresie poza pracownią. Malował bardzo spontanicznie, rzadko наносił retusze, co różniło się od jego początkowych lat pracy, które upłynęły pod znakiem dyscypliny i warsztatowego rygoru.

Haydenowi do stworzenia sugestywnego nadmorskiego pejzażu wystarczyły proste malarskie środki. Jedynymi sztafażowymi elementami krajobrazu stały się łódzie, statki parowe, żagłówki, a czasem budynki. Woda stanowiła w nich motyw nadrzędny, prezentowana w kolorze niebiesko-szarej połaci, łącząc się niemal z niebem. Mimo iż brakuje tu fizycznie postaci ludzkiej, nostalgia pozwala dostrzec odbiorcy duchową obecność człowieka. Oprócz pejzażu pojawiały się w jego twórczości samodzielne portrety, cechujące się równie wyrafinowanym luminizmem, o subtelnej ekspresji. W obu typach prac wyraźne stało się zagadnienie barw. Wysmakowane kolorystycznie kompozycje są według monografisty Haydena – Artura Winiarskiego – obrazami emanującymi wrażliwością poetycką. Powtarza on określenie Maxa Jacoba, który zachwycając się twórczością młodego Haydena, potrafił nazwać go „Renoirem kubizmu”. Zdecydowanie czytelna jest fascynacja młodego twórcy impresjonizmem oraz dziełami malarskimi właśnie Renoira. Kubizm od tego momentu definitywnie odszedł w niepamięć, a Hayden skierował się w stronę „nowego porządku” oraz sensualnej percepcji natury. Malarstwo tego czasu odznaczało się naturalistycznym podejściem, a ponadto miękkością modelunku, i właśnie srebrzystością barw wyżej wspomnianego Francuza. Było wspaniałym oraz urokliwym oddaniem natury, stanowiącym zdecydowaną odmianę dla początkowego oraz końcowego malarstwa Haydena. Zamierzeniem artysty było odzyskanie „wrażliwości oka”, którą bez problemu można odnaleźć, patrząc na jego obrazy.

Café du Dôme w Paryżu, pocztówka archiwalna, okres międzywojenny

Pierre Auguste Renoir, Pejzaż z okolic Menton, 1883, Museum of Fine Arts w Bostonie

Leopold Zborowski w swoim apartamencie przy rue Bara w Paryżu, ok. 1918

7 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

"Port w Dieppe" ("Le port de Dieppe"), 1934

olej/plótno, 50,5 x 65,5 cm

sygnowany, datowany i opisany l.d.: 'Hayden Dieppe 1934'

na krośnie malarskim papierowa nalepka z oznaczeniem rozmiaru podobrazia firmy Lefranc

papierowa nalepka opisana piórem: 'Le port de (...) | Henri (...) | 205bis Bd (...) | prix 3000'

oraz owalny, trudno czytelny stempel

estymacja:

30 000 - 40 000 PLN

6 400 – 8 600 EUR

POCHODZENIE:

dom aukcyjny Oger & Blanchet, Paryż, październik 2019

kolekcja instytucjonalna, Warszawa

DESA Unicum, październik 2020

kolekcja prywatna, Polska

Po okresie eksperymentu kubistycznego, około 1922 roku, Hayden zaczął zmierzać w stronę nowej realistycznej poetyki, która stanowiła autorską propozycję z zakresu nowoczesnego koloryzmu. Artysta, jak wcześniej, w latach 20. i 30. XX wieku tworzył portrety i martwe natury. Teraz jednak o wiele częściej podejmował temat pejzażu. Wyjeżdża na Południe: do Cassis, departamentu Var, Lot i Dordogne. W latach 30. Przenosi się na północ do Normandii. Interesują go kameralne przestrzenie nadmorskich miast, lecz również porty i nabrzeża. Odwiedza Cherbourg, Honfleur i w 1934 roku Dieppe. Miasteczko to zapisało się w historii sztuki jako miejsce plenerów impresjonistów, przede wszystkim Claude'a Moneta. Hayden posługując się pasową kompozycją odtworzył portowy widok – w bliskim planie sytuował nabrzeże, a w tle mającą przemysłowe budynki. Przy obu krawędziach widoczne są dwa statki parowe, a w centrum przedstawienia eksponował niebieskie połacie wody i nieba. Monografista artysty, Krzysztof Zagrodzki, zwracał uwagę, że w międzywojennych pejzażach Hayden odrzucał malowanie postaci w krajobrazach: „z biegiem czasu sztafaż zniknie kompletnie z jego płócien, tak jakby wszelki tego rodzaju element miał zakłócić statyczny, kontemplacyjny nastrój jego dzieła” (Christophe Zagrodzki, Henri Hayden 1883-1970, katalog wystawy, Bibliothèque Polonais de Paris, Paris 2013, s. 37). W przypadku prezentowanego „Portu w Dieppe” dwie postaci blisko lewego dolnego rogu płótna wpatrują się w dal – formalnie i symbolicznie – włączając się w portowy krajobraz.

8 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

"Plaża w Omonville (La Hague)" ("La plage Omonville (La Hague)"), około 1938

olej/sklejka, 26,8 x 46 cm

sygnowany l.d.: 'Hayden'

inny tytuł: "Plage Omonville La Rogue (La Hague)"

opisany na odwrociu numerami: '2' oraz '20', stempel z numerem p.g.

papierowa nalepka opisana piórem: Henri Hayden | Maison Troin. Les Barragues - Mougins | (nieczytelnie) |

"La plage Omonville (La Hague) | prix (fragment zniszczony)"

trzy papierowe nalepki wystawowe oraz nalepka aukcyjna

estymacja:

30 000 - 40 000 PLN

6 400 – 8 600 EUR

POCHODZENIE:

kolekcja prywatna, Francja

kolekcja instytucjonalna, Warszawa

WYSTAWIANY:

Henri Hayden 1883-1970, Musée Thomas-Henry w Cherbourgu, 6 czerwca – 12 października 1997

LITERATURA:

Henri Hayden 1883-1970, katalog wystawy, Musée Thomas-Henry w Cherbourgu, Cherbourg 1997, poz. 23

Zła sytuacja finansowa skłoniła Haydena w latach 30. do podjęcia nowych rozwiązań. Artysta porzuca południe Francji. Jak kiedyś, w początkach swojej kariery, jedzie na północ. Dociera tym razem do Normandii. Powracają wszystkie dawne fascynacje surowym i nieposkromionym krajobrazem tamtejszego wybrzeża. Zmianie ulega nie tylko destynacja, ale i forma jego prac. Pejzaże normandzkie charakteryzują się specyficznym chłodem i sta-

tyką. Hayden odtwarza chociażby widoki z Cherbourga, Dieppe czy Omonville. Pozbawia je właściwie jakiegokolwiek sztafażu, kreując wyludnione i puste pejzaże. Tę stylistykę dobrze odzwierciedla kadr z rozległej plaży w Omonville. Hayden sugeruje tutaj, co oczywiste, ludzką obecność. Po lewej oraz w tle umieszcza sylwetki nadmorskich domów. Nie odnajdziemy jednak w jego krajobrazie samej postaci człowieka.

9 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

"Dziewczynki grające w karty" ("Les joueurs de cartes"), 1948

olej/plótno, 54 x 73 cm

sygnowany i datowany p.d.: 'Hayden | 48'

opisany na krośnię malarskim: 'Les joueurs de cartes 1948 Triel' oraz 'X66 (trudno czytelnie) N30'

dawna papierowa nalepka inwentarzowa, nalepka własnościowa z opisem obrazu

oraz nalepka z numerem inwentarzowym: '0533/MR/08'

estymacja:

80 000 - 100 000 PLN

17 100 - 21 400 EUR

POCHODZENIE:

kolekcja prywatna, Polska

WYSTAWIANY:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, 20 września – 31 grudnia 2013

LITERATURA:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, nr kat. 82, s. 157 (il.)

Paul Cézanne, Gracze w karty, 1894-1895, Musée d'Orsay w Paryżu

CÉZANNE, RENOIR I HAYDEN DIALOG MISTRZÓW

Pierre Auguste Renoir, Lektura, ok. 1891, Barnes Foundation w Filadelfii

Zagadnienie barwy interesowało Haydena już na wczesnym etapie kariery. Artur Winiarski, monografista Haydena, stwierdza: „Obrazy Haydena były wysmakowanymi barwnie kompozycjami noszącymi w sobie pewną wrażliwość poetycką, stąd też przyłgnęło do niego określenie Maxa Jacoba, który zachwycając się twórczością młodego artysty, nazwał go nomen omen ‘Renoirem kubizmu’” (Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, tekst Artur Winiarski, katalog wystawy, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna 2013, s. 49). Fascynacja jednym ze współtwórców francuskiego impresjonizmu, Renoirem, jest czytelna w malarstwie Haydena z lat 20. XX wieku. W momencie rozluźniania się rygorów kubizm, artysta zwrócił się w stronę „nowego porządku” i sensualnej percepcji natury. Naturalistyczne malarstwo artysty z lat 20. i 30. odznacza się miękkością modelunku i srebrzystością barwy, blisko Renoira właśnie. W recepcji krytycznej i historyczno-artystycznej prace malarza z tego czasu nie są pozycjonowane najwyżej. Komentatorzy jego dzieła zawsze wysoko stawiali jego rozdział kubistyczny i późne prace zbliżające się do abstrakcji. Tymczasem liczny dorobek międzywojnia zawiera w sobie wspaniałe, urokliwe dzieła: „rozmalowane” pejzaże, „soczyste” martwe natury czy urocze portrety reprezentujące

malarstwo „środka” swoich czasów. Pomimo że „Dziewczynki grające w karty” to dzieło z 1948 roku, to pod względem stylu przynależy ono jeszcze bez wątpienia do stylistyki rozwijanej przez Haydena w okresie międzywojnia.

Obraz ten zestawzić można śmiało z licznymi w oeuvre Renoire’a portretami dziecięcymi. Widać tutaj tę samą wrażliwość, liryzm i wyczulenie na formę, budowaną poprzez nastrojowe barwy. Najbardziej odpowiednim jest jednak w tym kontekście porównanie obrazu Haydena do „Graczy w karty” jego mentalnego przywódcy, Paula Cézanne’a. Już na archiwalnej fotografii z pracowni artysty z około 1919 roku, na której stoi on przy swoim kubistycznym obrazie „Trzej muzycy”, widać zamilowanie do sztuki mistrza z Aix-en-Provence. Na ścianie wisi reprodukcja „Chłopca w czerwonej kamizelce”, która metaforycznie oddaje wartości, którym hołdował przez całe życie Hayden. Przedstawienie dwóch dziewczynek pochłoniętych grą w karty to obraz z późnych lat 40. Jak widać artysta nawet na tym etapie, kiedy dokonywała się w jego twórczości gwałtowna przemiana, pozostał wierny dawnym idealom.

10 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

Pejzaż z Meyronne nad Dordonią, 1931

olej/ płótno, 65 x 81 cm

sygnowany i datowany p.d.: 'Hayden | 1931'

na ramie nalepka pracowni ramiarskiej

estymacja:

40 000 - 60 000 PLN

8 600 – 12 800 EUR

Przełom lat 20. i 30. XX stulecia to dla Haydena okres trudny. Umiera jego marszałek Leopold Zborowski, a cały międzynarodowy rynek sztuki pogrąża się w marazmie ze względu na kryzys finansowy. Artysta nie radził sobie ze sprzedażą swoich prac, coraz częściej wykonywał konwencjonalne, formalne portrety na zamówienie. W tym okresie następuje zmiana w życiu osobistym Haydena. Wiąże się z Josette Géraud, która w 1932 roku zostaje jego żoną. Z tego względu wyjeżdża w rodzinne strony wybranki, do Meyronne w departamencie Lot. Odtąd lokalny krajobraz stanie dlań ważnym źródłem inspiracji. Kolorystyczny styl malarza pozwala z wdziękiem oddawać przesyconą światłem aurę Oksytanii. W prezentowanym dziele artysta w malowniczy sposób oddał sylwetę architektury mającego w tle miasteczka, które widać zza kurtyny drzew. Po lewej stronie umieścił niepozorny sztafaż, dwie kobiety odpoczywające na trawie. Artysta został nazwany przez Maxa Jacoba „Renoirem kubizmu”. Prezentowany obraz wskazuje, jak ważny dla całego dorobku Haydena był impuls związany z twórczością mistrza z Cagnes.

11 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

Pejzaż z Sanary, około 1925

olej/plótno, 33 x 41 cm

sygnowany p.d.: 'Hayden'

opisany na odwrociu: 'SANARY 1923 - 1925 (w owalu) | Hayden'

na ramie dwie papierowe nalepki aukcyjne

estymacja:

25 000 - 35 000 PLN

5 400 – 7 500 EUR

POCHODZENIE:

dom aukcyjny Tiroche, Herzliya, styczeń 2020

kolekcja prywatna, Polska

„Już pierwsze pejzaże z Cassis z 1922 roku potwierdziły powrót artysty do klasycznej formuły przedstawieniowej. W kolejnych wyjazdach na południe Francji, w tym do Sanary, artysta rozwijał malarską sprawność pejzażysty. W pejzażach z Sanary z 1925 roku dominuje miękko kładziona plama, uzyskana subtelными i szybkimi pociągnięciami pędzla i laserunkami. Artysta usiłuje wydobyć jak najwięcej subtelności refleksów barwnych w bujnej roślinności oraz zróżnicowanym, pagórkowatym ukształtowaniu terenu” (Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, oprac. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, s. 63). Sanary, pełne uroku miasteczko zlokalizowane na Lazurowym Wybrzeżu wywarło na Haydena niemały wpływ. Począwszy od lat 20. XX wieku powracał tu nieustannie by tworzyć i napawać się otaczającą go naturą. Powstały około 1925 roku widok pejzaż jest znakomitym przykładem potwierdzającym tylko tę tezę. Pagórkowaty krajobraz ukazuje przesyconą światłem śródziemnomorską krainę. Powietrze zdaje się wibrować od upału. Słońce bezlitośnie pali swymi promieniami wszystko dookoła, a dalsze plany pejzażu rozmywają się niczym fatamorgana. Poprzez sposób, w jaki Hayden buduje kompozycję, zastosowane barwy, jak i ogólne myślenie o konstrukcji obrazu, śmiało porównać można go tutaj z Józefem Pankiewiczem, który z resztą również często odwiedzał południe Francji.

12 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

Portret Paula Pétridesa, 1934

olej/płótno, 65 x 50 cm

sygnowany i datowany p.g.: 'Hayden | 1934'

opisany na ramie numerem inwentarzowym: '1520/MR/17'

estymacja:

30 000 - 40 000 PLN

6 400 – 8 600 EUR

POCHODZENIE:

kolekcja marszanda Paula Pétridesa (1901-1993), Paryż

dom aukcyjny Ader, Paryż, luty 2017

kolekcja prywatna, Polska

LITERATURA:

dzieło widoczne w domu marszanda na zdjęciach Patricka Jarnoux, 1974

Prezentowany portret stanowi wizerunek ważnego marszanda pochodzenia grecko-cyprijskiego, który rozpoczął swoją karierę w latach 30. XX wieku. Pétridès (1901-1993) otworzył pierwszą galerię przy Rue Matignon w Paryżu w 1934 (rok powstania portretu) i stał się głównym protektorem Maurice'a Utrillo. Podpisał z nim kontrakt na wyłączność w 1935 roku. Kolekcja trzydziestu prac Utrillo z kolekcji Pétridès'a została zlicytowana w Paryżu w 2010 roku. Prezentowany obraz Haydena przez kolejne dekady był własnością marszanda i jego spadkobierców. Portret widoczny jest na zdjęciach wykonanych przez Patricka Jarnoux dla „Paris Match” w 1974 roku. Dzieło Haydena na nim stoi oparte o sztalugę obok prac Keesa van Dongena, Othona Friesza czy Suzanne Valadon. Wizerunek Pétridès'a należy do nieformalnej serii obrazów z początku lat 30., kiedy Hayden tworzył oficjalne w charakterze portrety, posługując się nieco nonszalanckim upozowaniem modelu i elegancką kolorystyką.

13 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

Gaj oliwny w Roussillon d'Apt, około 1943

olej/plótno, 38 x 51,5 cm

sygnowany p.d.: 'Hayden'

opisany na krośnię malarskim: '500 Fn o 15- Dec 27'

na ramie papierowa nalepka aukcyjna

estymacja:

40 000 - 60 000 PLN

8 600 – 12 800 EUR

POCHODZENIE:

dom aukcyjny Schmitz-Laurent, Saint-Germain-en-Laye, listopad 2007

kolekcja prywatna, Polska

„W tym czasie również dla Henryka Haydena (...), wybitnego kubisty, praca na południu Francji stała się etapem na drodze ku realizmowi, kiedy to możliwości rozwoju kubizmu wydały mu się definitywnie wyczerpane. To właśnie na południu próbował odzyskać wrażliwość oka. Asymilował lekcję natury, mając w pamięci dorobek Cézanne'a”.

Marta Chrzanowska-Foltzer, Rozmowy prowansalskie. Polscy malarze na południu Francji od 1909 roku do dziś, „Archiwum Emigracji. Studia - Szkice - Dokumenty” 2011, z. 1-2, s. 301

14 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

"Martwa natura z owocami" ("Nature morte aux fruits"), 1946

olej/tektura, 38,5 x 46 cm

sygnowany i datowany l.d.: 'Hayden | 46'

na odwrociu nalepka własnościowa z opisem obrazu

opisany na krośnie malarskim: 'Nature morte aux fruits | par Hayden'

oraz '(nieczytelnie)|9|1|62', nalepka z numerem inwentarzowym: '0965/MR/10'

na ramie nalepki aukcyjne, nalepka pracowni ramiarskiej oraz numery inwentarzowe

estymacja:

30 000 - 40 000 PLN

6 400 – 8 600 EUR

POCHODZENIE:

dom aukcyjny Artcurial, Paryż, lipiec 2010

DESA Unicum, sprzedaż prywatna, marzec 2013

kolekcja prywatna, Polska

WYSTAWIANY:

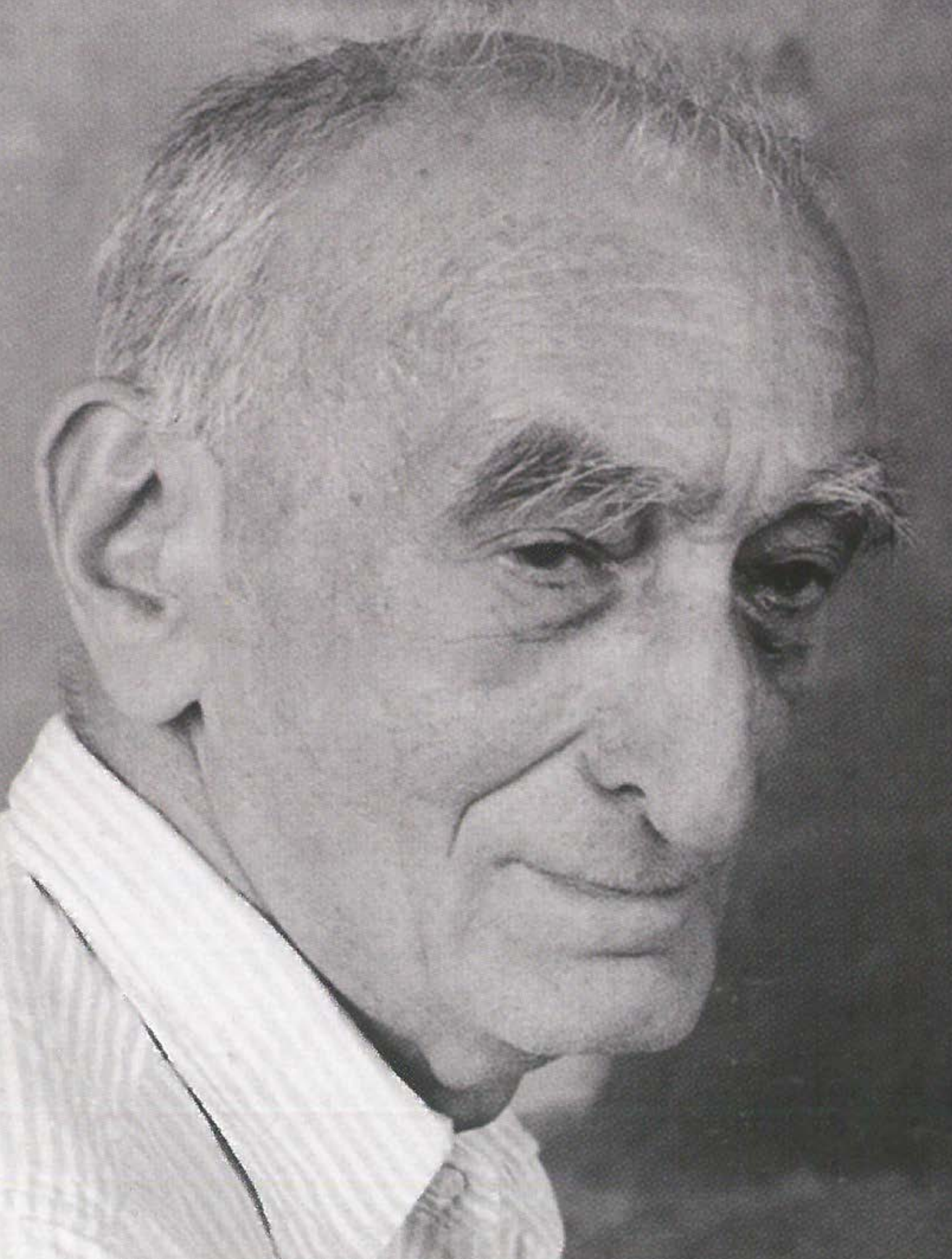
Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, 20 września – 31 grudnia 2013

LITERATURA:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, nr kat. 78, s. 72 (il.)

Początek lat 40. to dla Haydena okres tułaczki. Kiedy wojna metaforycznie wygnała go z Paryża, rozpoczął się wówczas dla niego czas wędrówki. Choć był to trudny moment w życiu malarza, to niewątpliwie znacząco wpłynął on na jego dalszą karierę. Na południu Francji przemieszczał się między Mougins i Roussillon d'Apt, gdzie zamieszkał z żoną i przyjaciółmi – Robertem i Sonią Delaunay. To tam Hayden poznał także Samuela Becketta. Pierwsze lata tej dekady są interesujące pod względem stylistycznym. Jest to bowiem okres buforowy pomiędzy twórczością międzywojenną, a powojennym syntetyzmem. Na początku lat 40. artysta tworzy jeszcze wciąż klasycyzujące martwe natury i pejzaże, które już niebawem zastąpi syntetyzującymi kompozycjami.

Henryk Hayden na tle jednej ze swoich martwych natur

Henryk Hayden i Samuel Beckett podczas wystawy w Galerie Suillerot w Paryżu

Henryk Hayden, Martwa natura na żółtym tle, 1965, kolekcja prywatna

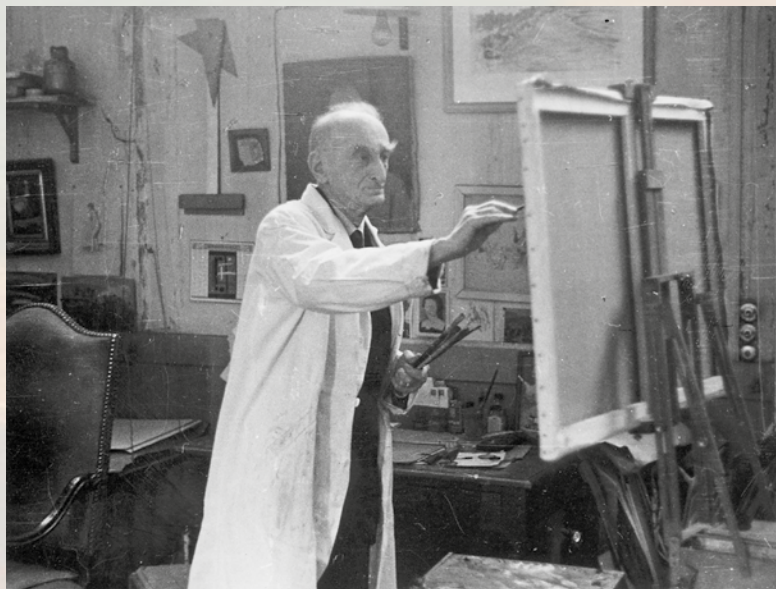
TWÓRCZOŚĆ POWOJENNA

Plakat wystawy Haydena w Galerie Suillerot w 1957 roku

Pejzaż oraz martwa natura to dwa gatunki, które od pierwszych lat kariery malarskiej Haydena dominowały w jego twórczości. Ich forma oraz kompozycja ewoluowały przez dekady wraz z rozwojem samego artysty. To dzięki nim mógł podejmować eksperymenty oraz poszukiwania najodpowiedniejszej w danym momencie formy wyrazu. Każda z faz jego działalności zdecydowanie się od siebie różni oraz jest dalece indywidualna. Podlegająca zmianom tkanka malarska w początkach tworzenia odnosiła się do założeń kubistycznych. Prace te nie odbiegały swą wartością od dzieł Picassa, Braque'a czy Grisa. Pod koniec lat 20. artysta przemierzał przez kolejne twórcze poszukiwania, a jego formy stawały się silnie klasycyzujące, zbliżające się nawet do tendencji realistycznych. Po okresie wojennym malarz diametralnie odmienił charakter swoich nowych dzieł. Zauważalna jest w nich duża różnica w stosunku do dwóch poprzednich nurtów, w których wcześniej tworzył – kubizmu oraz koloryzmu.

Hayden dochodził do dalekiej syntezy form, natomiast nigdy nie przekroczył granicy figuracji. Starał się pozostać wierny strukturze przedmiotów, które w ostatnim, trzecim etapie rozwoju malarskiego, zdecydował się podporządkować tylko barwie. Niewątpliwym wpływem takich zmian były częste wyjazdy plenerowe Haydena w rejon centrum Francji – Marny i Sekwany, oddalonych około sześćdziesięciu kilometrów na wschód od Paryża. Wybór ten był tłumaczony obecnością przyjaciela malarza z czasów okupacji – Samuela Becketta, który tam właśnie mieszkał. Miejsce to stanowiło dla nich schronienie przed zgiełkiem metropolii. Polski malarz odnalazł tam ukojenie podczas letnich upałów w latach 1951-61. Do najczęściej odwiedzanych przez niego miejscowości należą Mareuil-sur-Ourcq, Ussy-sur-Marne, Fay-le-Bac oraz Changis-sur-Marne. Miejscowości te zajęły szczególne miejsce w jego malarstwie, a utrwalone przez Haydena widoki można zobaczyć na wielu jego kompozycjach. To tu wówczas mógł poświęcić się studiom pejzażowym oraz martwym naturom.

Henryk Hayden w pracowni

NA DRODZE KU ABSTRAKCJI

Stylistyczne uproszczenia prawdopodobnie mają swą genezę w początkach drogi twórczej Haydena, kiedy to jako zbuntowany, poszukujący artysta wkraczał na drogi kubizmu. Jego martwe natury oraz pejzaże powstające w schyłkowym oraz uważanym, za najbardziej twórczy okres, są jednocześnie kontynuacją zdobytych doświadczeń, z drugiej zaś strony są etapem silnej innowacji. Przedmioty stają się tylko symbolami, Hayden zarysowuje jedynie ich kształty, o prostych i jednoznacznych formach. Rysunek w jego wydaniu wydaje się dążyć do prymitywizacji. Najistotniejszą rolę gra tu plama barwna, która jest nośnikiem emocji. Krytycy dostrzegają w tym okresie analogii z dziełami dawnych mistrzów holenderskich z XVII wieku. Jego prace przywodzą na myśl ich martwe natury – ujęcia pełne intymności, symboliki oraz nastroju. Pejzaże zaś są pełne koloru, którym artysta budował przestrzeń, a forma nawiązująca do rzeczywistości ulegała syntezie. Jego malarstwo, mimo że nawiązywało do tradycji, to sytuowało się gdzieś na zbiegu figuracji i abstrakcji.

To właśnie na tym ostatnim etapie kariery udało mu się wypracować osobną formułę pejzażu, bardzo charakterystyczną, niedającą się pomylić z innymi jego dziełami. Francuskie krajobrazy stanowią fuzję linii i żywych, intensywnych kolorów. Większość badaczy oraz krytyków podkreśla, iż okres ten wśród innych etapów działalności Haydena należy do osiągnięć najciekawszych oraz najbardziej zaskakujących. Sam artysta miał wtedy już około siedemdziesięciu lat, a potrafił w zaskakujący sposób nie tylko sprawnie warsztatowo malować, ale przede wszystkim dochodzić do wręcz niepokojąco nowych założeń i wniosków. Jednym z nich okazał się dla niego minimalizm, którego sedno zawiera się w słowach samego artysty: „Malarstwo nie jest dodawaniem, jest odejmowaniem. (...) Trzeba ująć tyle, ile to możliwe, odjąć, oczyścić, (...) pozostawić tylko to, co istotne”.

Henryk Hayden z żoną Josette przed domem w Reuil-en-Brie

15 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

Pejzaż z polami wśród wzgórz, 1963

olej/płyta pilśniowa, 33 x 46 cm

sygnowany i datowany l.d.: 'Hayden | 63'

opisany na odwrociu numerem: '506C' oraz na krośnie malarskim: '1441' i 'SAMIENY (?) 1963.'

estymacja:

25 000 - 35 000 PLN

5 400 – 7 500 EUR

POCHODZENIE:

dom aukcyjny R&C, Marsylia, listopad 2020

kolekcja instytucjonalna, Warszawa

„Przemiany, które zachodziły w jego twórczości, były ściśle związane z okolicami położonymi w departamencie Sekwana i Marna. Rozległe i malownicze krajobrazy doliny Marny, spokój tej krainy oraz niewielka odległość od Paryża, stanowiły bardzo atrakcyjne miejsce dla artysty”.

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, nr kat. 128, s. 77

16 ↑

HENRYK HAYDEN

1883-1970

"Kuchnia, Mareuil-sur-Ourcq" ("La cuisine, Mareuil-sur-Ourcq"), 1953

olej/ płyta pilśniowa, 32,7 x 46 cm
sygnowany i datowany l.d.: 'Hayden 53'
opisany trudno czytelnie na odwrociu, nalepka aukcyjna
nalepka własnościowa z opisem obrazu
oraz nalepka z numerem inwentarzowym: '0503/MR/07'

estymacja:

24 000 - 30 000 PLN

5 200 – 6 400 EUR

POCHODZENIE:

kolekcja prywatna, Francja
Eric Pillon Enchères, Wersal, grudzień 2007
kolekcja prywatna, Polska

WYSTAWIANY:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, 20 września – 31 grudnia 2013

LITERATURA:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, nr kat. 99, s.171 (il.)

Powojenny okres w twórczości Henryka Haydena definitywnie odróżnia się od jego wcześniejszych dokonań na polu malarstwa. Daleko idąca synteza form nigdy jednak nie przekroczyła w jego artystycznym oeuvre granicy figuracji. Malarz na zawsze pozostał wierny strukturom przedmiotów, które z czasem podporządkował tylko barwie. Genezy owych stylistycznych uproszczeń doszukiwać należałoby się zapewne gdzieś na początku drogi twórczej Haydena, kiedy to jako zdeterminowany do zmian buntownik wkroczył na drogi kubizmu. Martwe natury powstające od lat 50. XX wieku są z jednej strony kontynuacją zdobytych przed wojną doświadczeń, a z drugiej wpisują się w odrębny i zupełnie innowacyjny etap jego działalności. Przedmioty stają się w tych kompozycjach symbolami. Artysta sprowadza kształty do prostych, jednoznacznych form. Rysunek zdaje się tutaj wręcz nieporadny, niedbały, nawet prymitywizujący. Główną rolę odgrywa barwa – to ona

staje się nośnikiem emocji. Pomimo dalece awangardowego charakteru tych późnych pracach Haydena doszukiwać można się w nich pewnych analogii ze sztuką dawnych mistrzów. Pomimo że porównanie to może wydawać się wręcz obrazoburczym, to przyznać należy, iż szczególnie martwe natury malarza implikują w sobie intymność ujęcia, symbolikę i nastrój właściwe przedstawieniom XVII-wiecznych Holendrów. Następuje tu zatem fascynująca fuzja tradycji i innowacji, które przenikają się, wzajemnie uzupełniając i dopowiadając treść. Dominują wówczas w przedstawieniach artysty ostre, krzykliwe barwy – żółcienie, czerwień, fiolety, zielenie i głębokie błękity. Artysta ukazał tutaj „panoramiczny” widok kuchni wypełnionej przeróżnymi sprzętami. To z jej inwentarza twórca zwykle czerpał poszczególne motywy, które umieszczał w obrębie swoich martwych natur.

Henryk Hayden w swoim mieszkaniu

17 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

"Martwa natura z lampą naftową i muszlami" ("Nature morte a la lampe pigeon et aux coquillages"), 1969

olej/ płótno, 50 x 65 cm

sygnowany i datowany p.d.: 'Hayden | 69'

na krośnię malarskim nalepka z numerem inwentarzowym: '1015/MR/10'

estymacja:

35 000 - 45 000 PLN

7 500 – 9 600 EUR

POCHODZENIE:

kolekcja prywatna, Francja

dom aukcyjny Lombrail Teucquam, Paryż, listopad 2010

kolekcja prywatna, Polska

WYSTAWIANY:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, 20 września – 31 grudnia 2013

LITERATURA:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, nr kat. 153, s. 213 (il.)

„W latach sześćdziesiątych Hayden wypracowuje własną metodę działania, w której cały proces tworzenia zaczyna się od wybrania miejsca w plenerze, a kończy w pracowni przy świetle nocnej lampy”.

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, nr kat. 153, s. 81

18 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

"Martwa natura z niebieskim wazonem i pudełkiem krawieckim", 1964

olej/plótno, 54 x 73 cm

sygnowany i datowany l.d.: 'Hayden | 64'

inny tytuł: Martwa natura z wazonem i pudełkiem z przyborami do szycia

na krośnię malarskim nalepka z numerem inwentarzowym: '1018/MR/10' oraz nalepka z opisem

estymacja:

35 000 - 50 000 PLN

7 500 – 10 700 EUR

POCHODZENIE:

dom aukcyjny Boisgirard-Antonini, Paryż, listopad 2010

kolekcja prywatna, Polska

DESA Unicum, grudzień 2020

kolekcja instytucjonalna, Warszawa

WYSTAWIANY:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, 20 września – 31 grudnia 2013

LITERATURA:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna,

Warszawa 2013, nr kat. 128, s. 195 (il. jako „Martwa natura z niebieskim wazonem i pudełkiem krawieckim”)

Christophe Zagrodzki, Henri Hayden 1883-1970, katalog wystawy, Bibliotheque Polonais de Paris, Paryż 2013, nr kat. 76,

s. 99 (il. jako „Martwa natura z wazonem i pudełkiem z przyborami do szycia”)

Począwszy od pierwszych lat kariery malarskiej Haydena, w jego twórczości dominowały właściwie trzy gatunki, których forma i kompozycja ewoluowały wraz z rozwojem samego malarza. Pejzaż, portret i martwa natura znajdowały się w samym centrum zainteresowania artysty, który wciąż poszukiwał i eksperymentował. To właśnie dlatego prace z różnych faz w plastycznej działalności Haydena są tak odmienne i tak indywidualne. Martwe natury, tak jak i inne dzieła, podlegały tym zachodzącym na prze-

strzeni dekad zmianom. W okresie kubistycznym trwającym do początku lat 20. XX stulecia artysta kreował kompozycje, które klasą artystyczną nie odbiegały od prac takich mistrzów jak Pablo Picasso, Georges Braque czy Juan Gris. W dwudziestoleciu międzywojennym powstawały natomiast już silnie klasycyzujące układy, w których to Hayden przybliżał się do tendencji realistycznych. Prawdziwe novum przyniosły w dorobku artysty kolejne dekady, na przestrzeni których jego styl uległ diametralnej metamorfozie.

Henryk Hayden w pracowni

19 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

"Wędkarz nad rzeką, Mareuil-sur-Ourcq", 1952

olej/plótno, 50 x 61 cm

sygnowany i datowany p.d.: 'Hayden | 52'

na ramie nalepka własnościowa z opisem obrazu

estymacja:

35 000 - 45 000 PLN

7 500 – 9 600 EUR

POCHODZENIE:

dom aukcyjny Lombrail-Teucquam, Paryż, październik 2006

kolekcja prywatna, Polska

DESA Unicum, grudzień 2016

kolekcja prywatna, Polska

WYSTAWIANY:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, 20 września – 31 grudnia 2013

LITERATURA:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, nr kat. 89, s. 160 (il.)

Od początku lat 50. XX wieku Henryk Hayden odbywa liczne podróże w regiony Marny i Sekwany. Dokonane tam obserwacje silnie wpłynęły na jego sztukę, która przechodzi wówczas daleko idącą metamorfozę. Charakterystyczne dla tego okresu stają się syntetyczne kształty i kompozycje o stosunkowo monochromatycznych barwach. Pejzaże Haydena toną w tym czasie w przejmującej czerwieni, głębokim błękitcie czy tak jak tutaj, w świeżej, soczystej zieleni. Dominacja barwy zielonej jest w prezentowanej kompozycji wręcz przytłaczająca. Artysta maluje w tym kolorze nie tylko drzewa i trawy, lecz również wodę wypełniającą koryto rzeki oraz partie

nieba. Inne barwy sprowadzone zostają do mało znaczących akcentów czy refleksów uzupełniających wszechobecną zieleń. Pejzaż z niewielkiej miejscowości Mareuil-sur-Ourcq z górującą nad zabudowaniami wieżą kościoła św. Marcina to jakby preludium do dalszych eksperymentów formalnych Haydena. Twórca od tej pory coraz bardziej będzie syntetyzował kształty, a powzięte eksperymenty doprowadzą go na pogranicze sztuki figuratywnej i abstrakcji. Detale zarysowane w prymitywizujący sposób w omawianym dziele będą sukcesywnie ustępować miejsca prostocie i godzić się z prymitem upraszczanych linii.

20 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

"Martwa natura z muszlą i ampułkami" ("L'huillier et coquille"), 1963

olej/plyta pilśniowa, 32 x 45 cm

sygnowany i datowany l.d.: 'Hayden | 63'

na krośnię malarskim nalepka z numerem inwentarzowym: '0973/LI/10'

ramie nalepki galeryjne, nalepka transportowa

nalepka własnościowa z opisem obrazu oraz opisy numeryczne

estymacja:

35 000 - 45 000 PLN

7 500 – 9 600 EUR

POCHODZENIE:

kolekcja Michaela Wentwortha, Wielka Brytania

The Waddington Galleries, Londyn

kolekcja prywatna, Polska

DESA Unicum, grudzień 2019

kolekcja instytucjonalna, Warszawa

WYSTAWIANY:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, 20 września – 31 grudnia 2013

LITERATURA:

Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, nr kat. 122, s. 188 (il.)

„Kiedy spotkałem Henryka Haydena w roku 1953, miałem zaledwie dwadzieścia jeden lat, podczas gdy on zbliżał się do siedemdziesiątki. Początki były niełatwe, gdyż był dla mnie kimś imponującym czy wręcz autorytatywnym. To prawda, że mógł przy pierwszym zbliżeniu wydać się kimś chłodnym, ale bardzo szybko zrozumiałem, że za odwiecznym garniturem tweedowym, nieodłączną cygarniczką i tym rodzajem mówienia bez podnoszenia głosu, krył się człowiek wielkiej dobroci, lecz także olbrzymiej skromności. Człowiek wiary i słowa, wrogi wszelkiej ekstrawagancji. Człowiek o biblijnej prostocie”.

Pierre Célice, za: Christophe Zagrodzki, Henri Hayden, katalog wystawy, Biblioteka Polska w Paryżu, Paryż-Przemyśl 2012, s. 57

21 †

HENRYK HAYDEN

1883-1970

Teka "Six Marines", 1948

litografia barwna/papier, 58,5 x 40 cm (etui)

każda plansza sygnowana i datowana ołówkiem p.d.: 'Hayden 1948' oraz numerowana l.d.: '77/100'

sześć litografii odbitych przez Maurice'a Berdena, Edition de L'Artisan, Paris 1948

Zachowane oryginalne kalkowe przekładki z tytułami prac.

edycja: 77/100

Spis prac: 1. Cherbourg, 2. Cherbourg, 3. Cherbourg, 4. Cherbourg, 5. Barfleur, 6. Omonville-la-Rogue

estymacja:

4 500 - 6 000 PLN

1 000 – 1 300 EUR

POCHODZENIE:

dom aukcyjny Boisseau-Pomez, Troyes, 2012

kolekcja prywatna, Polska

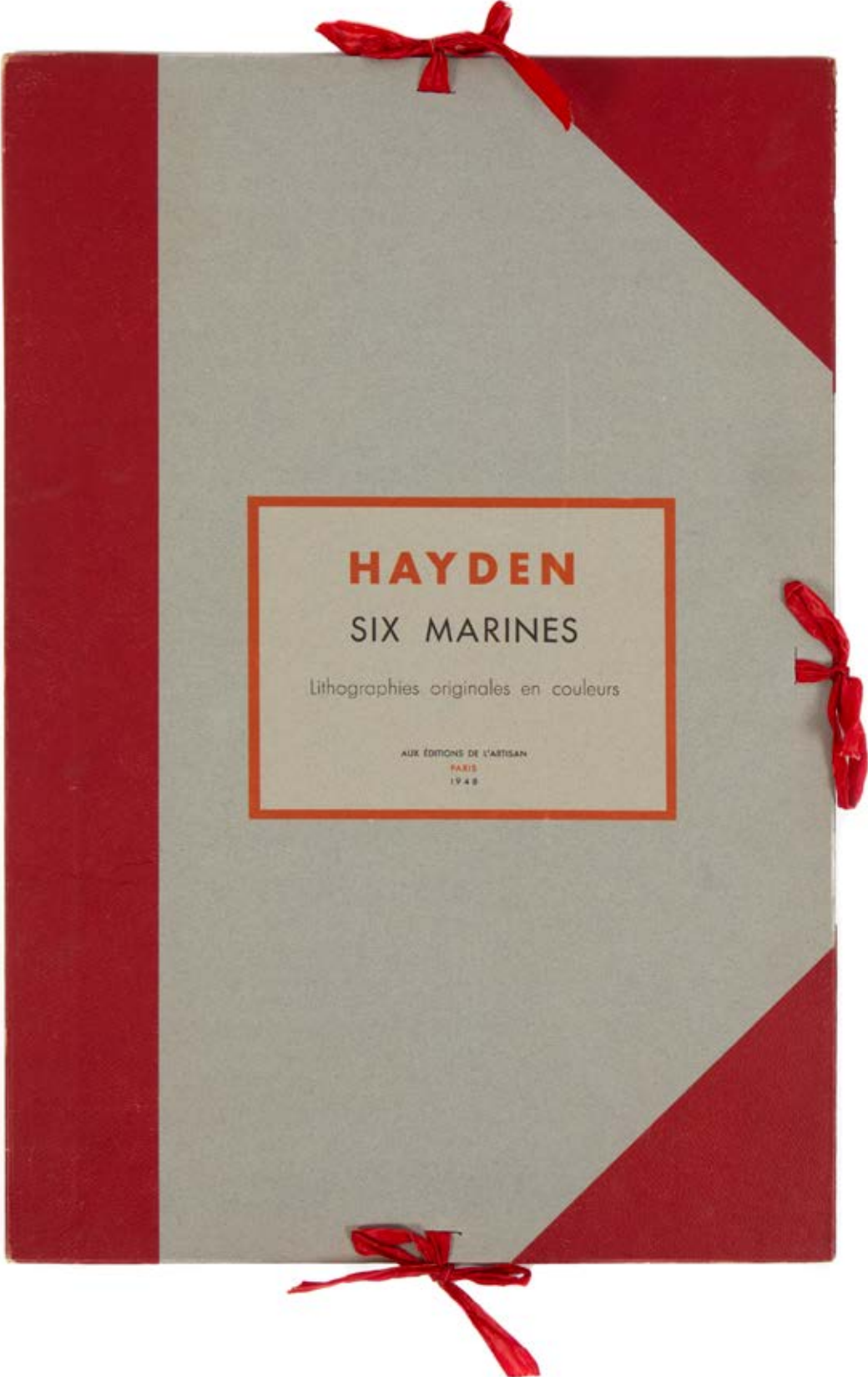
LITERATURA:

porównaj: Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur,

Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, s. 75 (il.)

porównaj: Hayden et le Contentin, dodatek do katalogu Musée Thomas-Henry, Cherbourg 1997

porównaj: Henri Hayden 1883-1970, katalog wystawy, Musée Thomas-Henry w Cherbourg, Cherbourg 1997, s. 100, 108

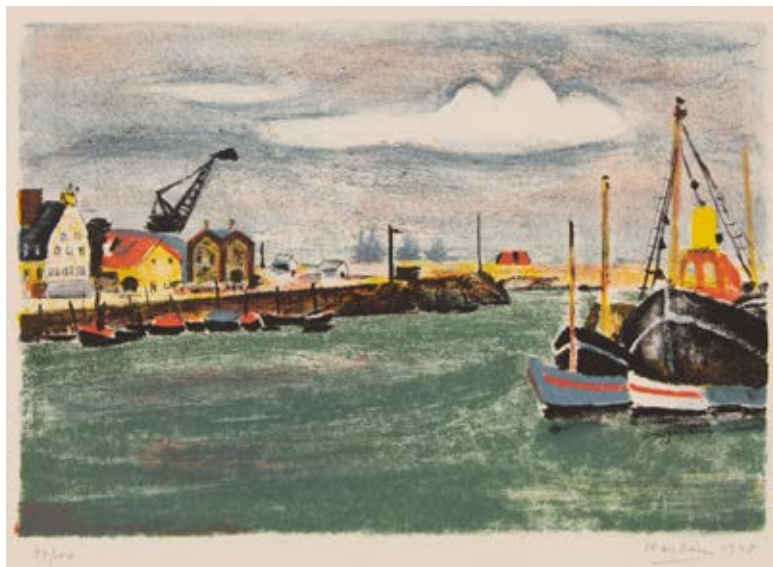
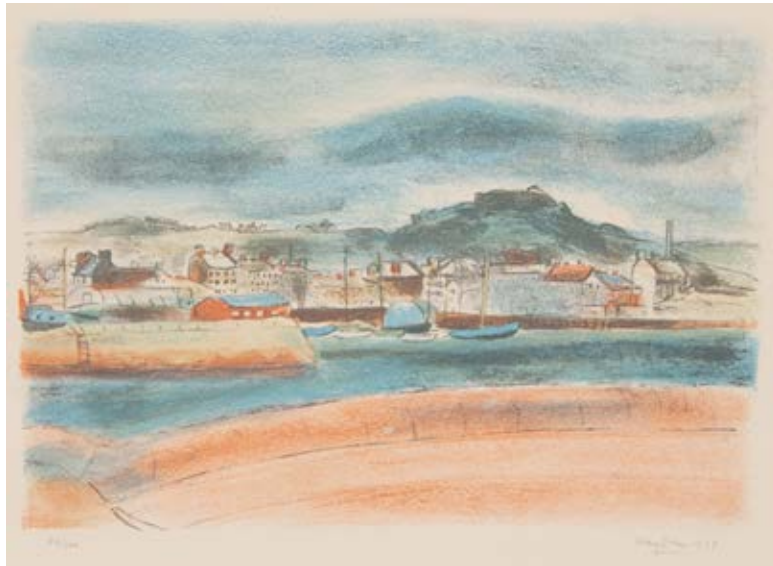

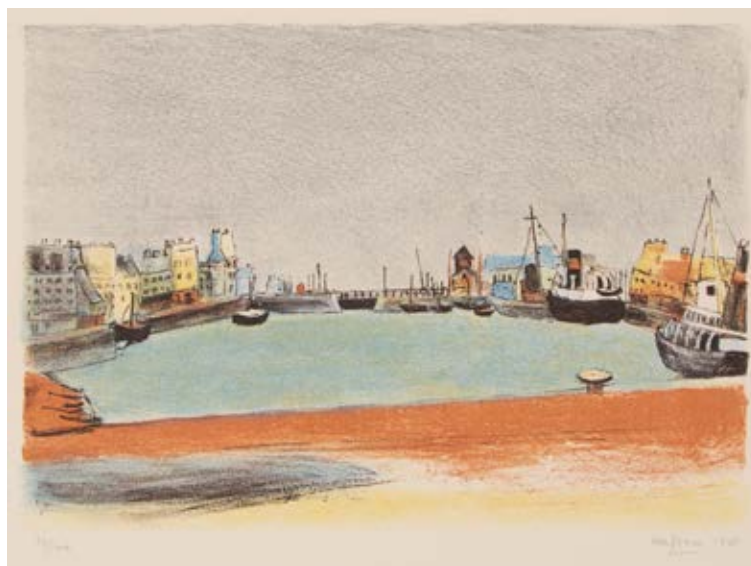
HAYDEN

SIX MARINES

Lithographies originales en couleurs

AUX ÉDITIONS DE L'ARTISAN
PARIS
1948

MŁODA SZTUKA

ALEKSANDRA STANIOROWSKA
Mistral, 2022

21 GRUDNIA 2022, 19:00

MIEJSCE AUKCJI I WYSTAWY
Dom Aukcyjny Desa Unicum, ul. Piękna 1A, Warszawa

WYSTAWA OBIEKTÓW
7 – 21 grudnia 2022

SZTUKA FANTASTYCZNA

SURREALIZM I REALIZM MAGICZNY

AUKCJA 20 GRUDNIA 2022, 19:00

TOMASZ SĘTOWSKI
„Król i królowa”, 1996

MIEJSCE AUKCJI I WYSTAWY
Dom Aukcyjny Desa Unicum, ul. Piękna 1A, Warszawa

WYSTAWA OBIEKTÓW
16 – 20 grudnia 2022

Udział klienta w aukcji regulują WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ, WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI oraz niniejszy PRZEWODNIK DLA KLIENTA. Zachęcamy do zapoznania się z trzyczęściowym regulaminem, który ma na celu przedstawienie stosunku prawnego pomiędzy Domem Aukcyjnym DESA Unicum a kupującym w ramach aukcji. DESA Unicum pełni funkcję pośrednika handlowego pomiędzy komitentami wstawiającymi obiekty na aukcję a kupującymi. Warunki mogą być przez DESA Unicum odwołane lub zmienione poprzez aneksy dostępne w sali aukcyjnej lub poprzez obwieszczenie aukcjонера.

PRZEWODNIK DLA KLIENTA

I. PRZED AUKCJĄ

1. Cena wywoławcza

Cena wywoławcza jest kwotą, od której aukcjoner rozpoczyna licytację. Zwyczajowo cena wywoławcza zawarta jest między połową a trzy czwarte dolnej granicy estymacji. Cena wywoławcza może być podana w katalogu.

2. Opłata aukcyjna

Do kwoty wylicytowanej doliczamy opłatę aukcyjną. Opłata aukcyjna stanowi dodatkowe wynagrodzenie DESA Unicum z tytułu obsługi transakcji sprzedaży i wynosi 20% końcowej ceny obiektu (kwoty wylicytowanej). Opłata aukcyjna obowiązuje również w sprzedaży poaukcyjnej, w przypadku kiedy obiekt nie został sprzedany w ramach aukcji. Kwota wylicytowana wraz z opłatą aukcyjną zawiera podatek od towarów i usług VAT. Na zakupione obiekty wystawiamy faktury VAT marża. Wystawiamy je na wyraźne życzenie klienta. Jeżeli w dniu ewidencjonowania sprzedaży na kasie rejestrującej (w dniu wystawienia paragonu fiskalnego), klient nie jest pewny, czy chce otrzymać fakturę VAT marża, powinien on podać kasjerowi numer, za pomocą którego jest zidentyfikowany na potrzeby podatku lub podatku od wartości dodanej (NIP), w celu umieszczenia tego numeru na paragonie fiskalnym. DESA Unicum nie może wystawić faktury do paragonu, który nie będzie zawierał numeru NIP nabywcy, pomimo zgłoszenia takiego żądania przez klienta w ustawowym terminie. Jeżeli kwota należności ogółem nie przekracza kwoty 450 zł albo kwoty 100 euro, jeżeli kwota ta określona jest w euro, paragon fiskalny zawierający NIP stanowi fakturę uproszczoną, co do której nie zachodzi konieczność wystawienia dodatkowej faktury VAT marża.

3. Estymacja

Podana w katalogu estymacja jest szacunkową wartością obiektu i ma charakter wskazówki dla zainteresowanego nim klienta. W celu uzyskania dodatkowych informacji o nośności estymacji rekomendujemy kontakt z naszymi doradcami. Licytacja zakończona w przedziale estymacji lub powyżej górnej granicy estymacji jest transakcją ostateczną. Estymacje nie uwzględniają opłaty aukcyjnej ani żadnych opłat dodatkowych.

4. Estymacje w walutach innych niż polski złoty

Transakcje aukcyjne zawierane są w polskich złotych, jednakże estymacje w katalogu aukcyjnym mogą być podawane w euro lub dolarach amerykańskich. Kurs walut w dniu aukcji może się różnić od tego w dniu druku katalogu, informacja ta ma więc charakter orientacyjny.

5. Cena gwarancyjna

Jest to najniższa kwota, za którą możemy sprzedać obiekt bez dodatkowej zgody sprzedającego. Jest równa bądź niższa niż dolna granica estymacji. Poszczególne obiekty mogą, jednak nie muszą, posiadać ceny gwarancyjnej. Jeżeli w drodze licytacji cena gwarancyjna nie zostanie osiągnięta, zakończenie licytacji skutkuje odczytaniem przez aukcjонера słowa "pass". Oznacza to, że transakcja nie została zawarta. Fakt ten zostaje ogłoszony bez uderzenia młotkiem. Opcjonalnie, jeżeli transakcja nie osiągnie ceny gwarancyjnej, aukcjoner może ogłosić zawarcie transakcji warunkowej. Fakt ten zostaje ogłoszony po uderzeniu młotkiem.

6. Pass

"Pass" zostaje odczytany przez aukcjонера w momencie, kiedy licytacja danego obiektu nie osiągnęła poziomu ceny gwarancyjnej i nie dochodzi do zwarcia transakcji w ramach aukcji. Klienci zainteresowani takim obiektem mogą zgłaszać oferty zakupu po zakończeniu aukcji. Dom Aukcyjny zastrzega sobie prawo przyjęcia więcej niż jednej oferty poaukcyjnej. Klient, który złożył ofertę w wysokości ceny gwarancyjnej, ma pierwszeństwo zakupu. Dom Aukcyjny zastrzega sobie również prawo do nieoferowania obiektów w sprzedaży poaukcyjnej.

7. Transakcja warunkowa

Możliwość zawierania transakcji warunkowych w ramach aukcji musi być ogłoszona przez aukcjонера przed rozpoczęciem aukcji. Tego typu transakcja zostaje zawarta w momencie, kiedy licytacja nie osiągnęła poziomu ceny gwarancyjnej i aukcjoner ogłosił taki fakt po uderzeniu młotkiem. Transakcja warunkowa traktowana jest jako wiążąca oferta nabycia obiektu po cenie wylicytowanej. Zobowiązujemy się do negocjacji ceny z komitentem, jednak nie gwarantujemy możliwości zakupu po cenie wylicytowanej. Jeżeli w toku negocjacji klient zdecyduje się podnieść ofertę do poziomu ceny gwarancyjnej lub zaakceptujemy wylicytowaną kwotę, umowa sprzedaży dochodzi do skutku. Jeżeli negocjacje nie przyniosą pozytywnego efektu w okresie pięciu dni roboczych liczonych od dnia aukcji, obiekt uznajemy za niesprzedany. W okresie tym zastrzegamy sobie prawo do przyjmowania po aukcji ofert równych cenie gwarancyjnej na obiekty wylicytowane warunkowo. W przypadku otrzymania takiej oferty od innego oferenta informujemy o tym fakcie klienta, który wylicytował obiekt warunkowo. W takim przypadku klient ma prawo do podniesienia swojej oferty do ceny gwarancyjnej i wtedy przysługuje mu prawo pierwszeństwa nabycia obiektu. W przeciwnym wypadku transakcja warunkowa nie dochodzi do skutku, a obiekt może zostać sprzedany innemu oferentowi.

8. Obiekty katalogowe

Zapewniamy fachową wycenę oraz rzetelny opis katalogowy powierzzonego nam do sprzedaży obiektu. Wykonywane są one w najlepszej wierze z wykorzystaniem doświadczenia i fachowej wiedzy naszych pracowników oraz współpracujących z nami ekspertów. Mimo uwagi poświęcanej każdemu z obiektów w procesie opracowywania, dokumentacji pochodzenia, historii wystaw i bibliografii

przedstawione informacje mogą nie być wyczerpujące, a w niektórych przypadkach pewne fakty odnoszące się do kolejnych właścicieli, ekspozycji oraz publikacji, w ramach których obiekt był prezentowany, mogą być celowo nieujawnione.

9. Stan obiektu

Opisy katalogowe nie prezentują pełnego stanu zachowania obiektów. Brak takiej informacji nie jest równoznaczny z tym, że obiekt jest wolny od wad i uszkodzeń. Wskazane jest zatem, aby zainteresowani zakupem konkretnego obiektu dokonali jego dokładnych oględzin na wystawie przedaukcyjnej oraz przeprowadzili konsultację z profesjonalnym konserwatorem, którego na wyraźną prośbę możemy rekomendować. Na specjalne życzenie klienta możemy dostarczyć szczegółowy raport stanu zachowania obiektu. Przygotowując taki raport, nasi pracownicy oceniają stan obiektu, biorąc pod uwagę jego szacunkową wartość oraz charakter aukcji, w ramach której jest on wystawiony na sprzedaż. Mimo że oceny przedmiotów pod tym względem prowadzone są rzetelnie, należy pamiętać, że nasi pracownicy nie są zawodowymi konserwatorami. Jeśli obiekt sprzedawany jest w ramie, nie ponosimy odpowiedzialności za jej stan. W przypadku obiektów nieoprawionych chętnie polecimy profesjonalną pracownię opraw.

10. Wystawa obiektów aukcyjnych

Wystawy przedaukcyjne są bezpłatnie dostępne dla oglądających. W trakcie ich trwania zachęcamy do kontaktu z naszymi ekspertami, którzy chętnie odpowiedzą na wszystkie pytania i prześlą szczegółowe informacje o poszczególnych obiektach.

11. Legenda

Poniższa legenda wyjaśnia symbole, które mogą Państwo znaleźć w niniejszym katalogu:

□ - obiekty bez ceny gwarancyjnej

✦ - obiekty, do których doliczamy opłatę wynikającą z tzw. droit de suite, tj. prawa twórcy i jego spadkobierców do otrzymywania wynagrodzenia z tytułu dokonanych zawodowo odsprzedaży oryginalnych egzemplarzy dzieł. Powyższa opłata jest obliczana według poniższych stawek:

1) 5% kwoty wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 50 000 euro (np. dla kwoty wylicytowanej 2 000 euro opłata 100 euro) oraz

2) 3% kwoty wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 50 000,01 euro do równowartości 200 000 euro (np. dla kwoty wylicytowanej 80 000 euro opłata 3 400 euro) oraz

3) 1% kwoty wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 200 000,01 euro do równowartości 350 000 euro (np. dla kwoty wylicytowanej 300 tys. euro opłata 8 000 euro) oraz

4) 0,5% kwoty wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale od równowartości 350 000,01 euro do równowartości 500 000 euro (np. dla kwoty wylicytowanej 400 tys. euro, opłata 8 750 euro) oraz

5) 0,25% kwoty wylicytowanej, jeżeli ta część jest zawarta w przedziale przekraczającym równowartość 500 000 euro – jednak w kwocie nie wyższej niż równowartość 12 500 euro.

W Polsce droit de suite reguluje art. 19-19(5) ustawy o prawach autorskich i pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 r. z późniejszymi zmianami, zgodnie z obowiązującą w Unii Europejskiej dyrektywą 2001/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 września 2001 r. w sprawie prawa autora do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnego egzemplarza dzieła sztuki. Opłata obliczana będzie z użyciem kursu dziennego NBP z dnia poprzedzającego aukcję. Opłata obliczana będzie, gdy równowartość kwoty wylicytowanej przekroczy 100 EUR.

Ω - obiekty sprowadzane z państw spoza Unii Europejskiej, do których ceny doliczamy podatek graniczny w wysokości 8% kwoty wylicytowanej

o - przedmioty wytworzone w całości lub zawierające elementy wytworzone z roślin lub zwierząt określanych jako chronione lub zagrożone

◊ - obiekty z pozwoleniem na wywóz

12. Prenumerata katalogów

W sprawie prenumeraty katalogów prosimy o kontakt pod numerem telefonu: 22 163 66 00 lub drogą mailową na adres: prenumerata@desa.pl. Katalogi dostępne są również na naszej stronie internetowej www.desa.pl. Zachęcamy do pobierania darmowych katalogów w formacie PDF.

II. AUKCJA

Udział w licytacji można wziąć osobiście, po uprzednim złożeniu zlecenia licytacji telefonicznej lub zlecenia licytacji z limitem, a także za pośrednictwem Aplikacji Online (strona internetowa <https://bid.desa.pl/>) oraz bezpłatna aplikacja mobilna DESA Unicum służące do udziału w licytacji przez Internet.

1. Przebieg aukcji

Aukcję prowadzi aukcjoner, który wyczytuje obiekty i kolejne postąpienia, wskazuje licytujących, ogłasza zakończenie licytacji oraz wskazuje zwycięzcę. Zakończenie licytacji obiektu następuje w momencie uderzenia młotkiem przez aukcjонера. Jest to równoznaczne z zawarciem umowy sprzedaży między domem aukcyjnym a licytującym, który zaoferował najwyższą kwotę. W razie zaistnienia sporu w trakcie licytacji aukcjoner rozstrzyga spór albo ponownie przeprowadza licytację danego obiektu. Zastrzegamy sobie prawo do utrwalania przebiegu aukcji za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk. Zastrzegamy sobie prawo do licytowania jedynie wcześniej zgłoszonych przez uczestników aukcji obiektów. W takiej sytuacji numery obiektów są przed aukcją zgłaszane obsłudze domu aukcyjnego. Aukcjoner ma prawo do dowolnego rozdzielania lub łączenia obiektów oraz do ich wycofania z licytacji bez podania przyczyn. Opisy zawarte w katalogu aukcji mogą być uzupełnione lub zmie-

nione przez aukcjonerę lub osobę przez niego wskazaną przed rozpoczęciem licytacji. Aukcja jest prowadzona w języku polskim, jednak na specjalne życzenie uczestnika aukcji niektóre spośród licytacji mogą być równolegle prowadzone w językach angielskim i niemieckim. Prośby takie powinny być składane najpóźniej godzinę przed aukcją wraz z informacją, których obiektów dotyczy. Licytacja odbywa się w tempie 60-100 obiektów na godzinę.

2. Licytacja osobista

W celu licytacji osobistej należy wypełnić formularz udziału w aukcji i odebrać tabliczkę z numerem. Nowi klienci powinni zarejestrować się przynajmniej 24 godziny przed rozpoczęciem aukcji, by dać nam czas na przetworzenie danych. W celu ich weryfikacji możemy poprosić o dokument potwierdzający tożsamość osoby rejestrowanej (dowód osobisty, paszport, prawo jazdy). Dane osobowe klientów są informacjami poufnymi i pozostają do wyłącznej wiadomości DESA Unicum i spółek powiązanych, które mogą przetwarzać dane osobowe uczestników aukcji w zakresie niezbędnym do realizacji zleceń licytacji. Klientom, którzy posiadają nieuregulowane należności z tytułu zakupów na wcześniejszych aukcjach, możemy odmówić udziału w kolejnej. Prosimy o pilnowanie listka aukcyjnego. W przypadku jego zgubienia prosimy o natychmiastowe poinformowanie o tym naszej obsługi. Po zakończeniu aukcji należy zwrócić tabliczkę z numerem w punkcie rejestracji, a w przypadku zakupu należy odebrać potwierdzenie zawartych transakcji.

3. Licytacja telefoniczna

Jeżeli nie mogą Państwo uczestniczyć w aukcji osobiście, istnieje możliwość licytacji przez telefon za pośrednictwem jednego z naszych pracowników. Klienci zainteresowani taką usługą powinni przesłać wypełniony formularz zlecenia najpóźniej 24 godziny przed rozpoczęciem aukcji. Nie ponosimy odpowiedzialności za realizację zleceń dostarczonych później. Formularz zlecenia dostępny jest na ostatnich stronach katalogu, w siedzibie naszego domu aukcyjnego oraz na naszej stronie internetowej. Formularz należy przesyłać faksem, pocztą, mailem lub dostarczyć osobiście. Wraz z formularzem prosimy o przesłanie fotokopii dokumentu tożsamości w celu weryfikacji danych. Nasz pracownik połączy się z klientem przed rozpoczęciem licytacji wybranych obiektów. Nie ponosimy jednak odpowiedzialności za brak możliwości wzięcia udziału w licytacji telefonicznej w przypadku problemów z uzyskaniem połączenia z podanym przez klienta numerem telefonu. Dlatego rekomendujemy wskazanie maksymalnej kwoty (bez opłaty aukcyjnej), do której będziemy mogli licytować w Państwa imieniu. Zastrzegamy prawo do nagrywania i archiwizowania rozmów telefonicznych, o których mowa powyżej. Opisana usługa jest darmowa i poufna.

4. Licytacja w imieniu klienta

Drugą opcją dla klientów, którzy nie mogą osobiście uczestniczyć w aukcji, jest złożenie zlecenia licytacji z limitem. Klienci zainteresowani taką usługą również powinni przesłać wypełniony formularz najpóźniej 24 godziny przed rozpoczęciem aukcji. Obowiązuje ten sam formularz co w przypadku licytacji telefonicznej. Zawarte w formularzu kwoty nie powinny uwzględniać opłaty aukcyjnej i opłat dodatkowych, powinny być wyrażone w polskich złotych oraz zgodne z tabelą postąpień przedstawioną w dalszej części przewodnika. Jeżeli podana kwota nie jest zgodna z kwotami w tabeli postąpień zostanie ona obniżona. Nasi pracownicy dołożą wszelkich starań, aby klient zakupił wybrany obiekt w możliwie jak najniższej cenie, nie niższej jednak niż cena gwarancyjna. Jeżeli limit jest niższy niż cen gwarancyjna w wypadku niesprzedania obiektu w czasie aukcji, limit rozpatrywany jest jako oferta poaukcyjna. Opcjonalnie może dojść do zawarcia transakcji warunkowej. W przypadku dwóch lub większej ilości zleceń z takim samym limitem decyduje kolejność zgłoszeń. Opisana usługa jest darmowa i poufna.

5. Aplikacja online

We wszystkich aukcjach DESA Unicum można brać udział za pośrednictwem Aplikacji Online. Aby wziąć udział w aukcji należy założyć darmowe konto w Aplikacji Online, a następnie zarejestrować się do konkretnej aukcji – z uwagi na proces weryfikacji i dopuszczenia do aukcji prosimy o rejestrowanie się na aukcję nie później niż 12 godzin przed rozpoczęciem licytacji na żywo. Na każdą aukcję należy rejestrować się oddzielnie. Klient otrzymuje mailem informację o dopuszczeniu do aukcji. Klienci zarejestrowani później mogą zostać niedopuszczeni do licytacji. Po pierwszym pozytywnym procesie weryfikacji, klient może zostać dodany do listy klientów weryfikowanych automatycznie, co oznacza, że przy rejestracji na kolejną aukcję, informację o dopuszczeniu do aukcji klient otrzyma automatycznie od razu, bezpośrednio po zarejestrowaniu się. Uczestniczyć w aukcji można zarówno składając oferty na obiekty z aukcji przed rozpoczęciem licytacji (prelicytacja) jak i składając oferty (kolejne przebiegi) w trakcie trwania aukcji na żywo, obserwując relację online w serwisie. Oferta złożona w prelicytacji przestaje wiązać, gdy inny uczestnik aukcji złoży ofertę korzystniejszą. DESA Unicum zastrzega sobie prawo do ustawiania klientom licytującym przez Internet limitów transakcyjnych. Opisana usługa jest darmowa i poufna. Ponadto, istnieje możliwość oglądania relacji audio-video z Sali Aukcyjnej.

6. Tabela postąpień

cena	postąpienie
0 – 2 000	100
2 000 – 3 000	200
3 000 – 5 000	200/500/800 (np. 3 200, 3 500, 3 800)
5 000 – 10 000	500
10 000 – 20 000	1 000
20 000 – 30 000	2 000
30 000 – 50 000	2 000/5 000/8 000 (np. 32 000, 35 000, 38 000)
50 000 – 100 000	5 000

100 000 – 300 000	10 000
300 000 – 700 000	20 000
700 000 – 1 500 000	50 000
1 500 000 – 3 000 000	100 000
3 000 000 – 8 000 000	200 000
powyżej 8 000 000	wg uznania aukcjonerę

III. PO AUKCJI

1. Płatność

Kupujący zobowiązany jest do zapłaty należności za wycycytowane obiekty w terminie 7 dni od dnia aukcji. Przekroczenie wyznaczonego terminu grozi naliczeniem odsetek ustawowych za okres opóźnienia w zapłacie. Akceptujemy płatność w gotówce do równowartości 10.000 EUR obliczonej według średniego kursu waluty ogłoszonego przez NBP, obowiązującego w dniu dokonania płatności, kartami płatniczymi (MasterCard, VISA) oraz przelewem bankowym na konto: mBank S.A. 27 1140 2062 0000 2380 1100 1002, Swift: BREXPLPMBK. W tytule prosimy wpisać nazwę aukcji, datę aukcji oraz numer obiektu.

2. Płatność w walutach innych niż polski złoty

Wszystkie transakcje zawierane są w polskich złotych. Na specjalne życzenie po wcześniejszym uzgodnieniu dopuszczamy wpłaty w euro, dolarach amerykańskich lub funtach brytyjskich. Wartość transakcji opłacanej w innej walucie niż polski złoty będzie powiększona o opłatę manipulacyjną w wysokości 1%. Przeliczenia dokonujemy po dziennym kursie kupna waluty mBank S.A.

3. Odstąpienie od umowy

W razie opóźnienia nabywcy w zapłacie możemy odstąpić od umowy z nabywcą po bezskutecznym upływie terminu dodatkowego wyznaczonego na zapłatę. W przypadku skorzystania przez DESA Unicum z prawa odstąpienia, DESA Unicum może dochodzić od nabywcy odszkodowania tytułem utraconych korzyści, które obejmują m. in. szkodę spowodowaną brakiem uzyskania opłaty aukcyjnej.

4. Reklamacje

Wszelkie możliwe reklamacje rozpatrywane są zgodnie z przepisami prawa polskiego. Reklamację z tytułu niezgodności towaru z umową można zgłosić w ciągu jednego roku od wydania obiektu. Wobec osób niebędących bezpośrednimi nabywcami na aukcji nie ponosimy odpowiedzialności za ukryte wady fizyczne oraz wady prawne zakupionych obiektów.

5. Odbiór zakupionego obiektu

Przy odbiorze zakupionych obiektów wymagamy okazania dokumentu potwierdzającego tożsamość. Obiekty mogą zostać wydane nabywcy lub osobie posiadającej pisemne upoważnienie. Może to nastąpić tylko w momencie pełnej płatności i uregulowania wszystkich zobowiązań wynikających z wcześniejszych zakupów. Zakupione obiekty na aukcji powinny być odebrane w ciągu 30 dni od aukcji. W przeciwnym razie mogą one zostać odesłane do magazynu zewnętrznego, a klient obciążony kosztami transportu oraz magazynowania. Wielkość opłat będzie uzależniona od operatora magazynu oraz rodzaju i wielkości obiektu. Tym samym ponosimy odpowiedzialność za utratę lub uszkodzenie obiektu jedynie przez okres 30 dni od aukcji.

6. Transport i przesyłka

Zapewniamy podstawowe opakowanie zakupionych obiektów umożliwiające odbiór osobisty. Na wyraźne życzenie klienta możemy pomóc w kontakcie z wyspecjalizowaną firmą zajmującą się pakowaniem i wysyłką dzieł sztuki.

7. Pozwolenie na eksport

Przed wzięciem udziału w aukcji potencjalnym licytującym radzimy, aby zorientowali się czy w razie potrzeby wywozu obiektu poza granice Polski nie są wymagane dodatkowe pozwolenia. Przypominamy, że reguluje to ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162 poz. 1568, z późn. zm.), zgodnie z którą wywóz określonych obiektów poza granice kraju wymaga zgody odpowiednich władz; w szczególności dotyczy to obrazów starszych niż 50 lat o wartości powyżej 40 000 złotych. Nabywca jest zobowiązany do przestrzegania przepisów w tym zakresie, a niemożliwość uzyskania odpowiednich dokumentów lub opóźnienie w ich uzyskaniu nie uzasadniają odstąpienia od sprzedaży ani opóźnienia w uiszczeniu pełnej ceny nabycia za obiekt. Na wyraźne życzenie klienta możemy pomóc w kontakcie z wyspecjalizowaną firmą zajmującą się sprawami formalnymi związanymi z eksportem dzieł sztuki.

8. Zagrożone gatunki

Przedmioty zrobione z materiału roślinnego lub zwierzęcego albo zawierające je, tj. m.in. koralowiec, skóra krokodyla, kość słoniowa, kość wieloryba, róg nosorożca, skóra żółwia, niezależnie od wieku, procentu zawartości, mogą wymagać dodatkowych pozwoleń lub certyfikatów przed wywozem. Prosimy pamiętać, że uzyskanie dokumentów umożliwiających eksport nie jest równoznaczne z możliwością importu do innego państwa. Nabywca jest zobowiązany do przestrzegania przepisów w tym zakresie, a niemożliwość uzyskania odpowiednich dokumentów lub opóźnienie w ich uzyskaniu nie uzasadniają odstąpienia od sprzedaży ani opóźnienia w uiszczeniu pełnej ceny nabycia za obiekt. Obiekty tego typu zostały oznaczone dla Państwa wygody symbolem „o” opisanym w legendzie. Nie ponosimy jednak odpowiedzialności za błędy lub uchybienia w oznaczeniu przedmiotów zawierających elementy wytworzone z chronionych lub regulowanych prawem gatunków roślin i zwierząt.

9. Wykonując obowiązek informacyjny, określony w ustawie z dnia 30 maja 2014 r.

o prawach konsumenta (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 134 z późn. zm.), niniejszym uprzejmie informujemy, że na podstawie art. 38 pkt 11 ww. ustawy, klient nie przysługuje prawo do odstąpienia od umowy.

WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ I WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI przedstawione poniżej określają prawa i obowiązki licytujących i kupujących z jednej strony oraz Domu Aukcyjnego DESA Unicum i komitentów z drugiej. Wszyscy potencjalni kupujący na aukcji powinni dokładnie przeczytać **WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** i **WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI** zanim przystąpią do licytacji.

WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ

1. WPROWADZENIE

Każdy obiekt zaprezentowany w katalogu aukcyjnym przeznaczony jest do sprzedaży na warunkach określonych:

- w **WARUNKACH SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** i **WARUNKACH POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI**,
- w innych informacjach podanych w pozostałych częściach katalogu aukcyjnego, w szczególności w **PRZEWODNIKU DLA KLIENTA**,
- w dodatkach do katalogu aukcyjnego lub innych materiałach udostępnionych przez DESA Unicum na sali aukcyjnej. W każdym przypadku zmiana warunków może nastąpić poprzez stosowny aneks bądź ogłoszenie podane do wiadomości przez aukcjonerą przed rozpoczęciem aukcji. Poprzez licytację na aukcji, niezależnie czy osobistą, czy za pośrednictwem przedstawiciela, czy też na podstawie złożonego zlecenia licytacji telefonicznej lub z limitem, licytujący i kupujący wyrażają zgodę na brzmienie niniejszych **WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** ze zmianami i uzupełnieniami oraz **WARUNKÓW POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI**.

2. DESA UNICUM JAKO POŚREDNIK HANDLOWY

DESA Unicum występuje jako zastępca pośredni działający w imieniu własnym, lecz na rachunek komitenta uprawnionego do rozporządzenia obiektem, chyba że inaczej zastrzeżono w katalogu, jego zmianach lub w ogłoszeniach podanych do wiadomości przed aukcją.

3. LICYTOWANIE NA AUKCJI

- DESA Unicum może według swojego uznania odmówić dopuszczenia niektórych osób do udziału w aukcji lub sprzedaży poaukcyjnej. Wszyscy licytujący muszą zarejestrować się przed aukcją, dostarczyć wymagane informacje przewidziane w formularzu rejestracji, okazać dokument potwierdzający tożsamość oraz odebrać tabliczkę z numerem licytacyjnym.
- Dla wygody licytujących, którzy nie mogą uczestniczyć w aukcji osobiście, DESA Unicum może zrealizować pisemne zlecenie licytacji. W takim przypadku nieobecni licytujący powinni wypełnić formularz „zlecenie licytacji”, który można znaleźć w katalogu, na stronie internetowej DESA Unicum lub otrzymać w siedzibie DESA Unicum. Kwoty wskazane przez licytującego w zleceniu licytacji nie powinny zawierać opłaty aukcyjnej i opłat dodatkowych, powinny być wyrażone w polskich złotych oraz zgodne z tabelą postąpień. Jeżeli podana kwota nie jest zgodna z kwotami w tabeli postąpień, zostanie ona obniżona. Aukcjoner nie akceptuje zlecenia licytacji, w którym nie ma wskazanej maksymalnej kwoty, do której DESA Unicum może zrealizować zlecenie. DESA Unicum dołoży starań, aby klient zakupił wybrany obiekt w możliwie jak najniższej cenie, nie niższej jednak niż cena gwarancyjna. Jeśli limit podany przez licytującego jest niższy niż cena gwarancyjna, a stanowi jednocześnie najwyższą ofertę, wówczas dochodzi do transakcji warunkowej. W przypadku dwóch lub większej ilości zleceń z takim samym limitem decyduje kolejność zgłoszeń. Wszystkie zlecenia licytacji wraz z fotokopią dokumentu tożsamości umożliwiający weryfikację danych osobowych powinny być przesłane (pocztą, faksem bądź e-mailem) albo dostarczone osobiście do siedziby DESA Unicum przynajmniej 24 godziny przed rozpoczęciem aukcji. Dostarczone później zlecenia mogą nie być zrealizowane.
- Od osób zainteresowanych licytacją przez telefon wymaga się zgłoszenia chęci licytacji telefonicznej poprzez wypełnienie formularza „zlecenie licytacji”, dostępnego w katalogu, na stronie internetowej DESA Unicum lub w siedzibie DESA Unicum. Wszystkie zlecenia licytacji powinny być przesłane (pocztą, faksem, e-mailem) lub dostarczone osobiście do siedziby DESA Unicum przynajmniej 24 godziny przed rozpoczęciem aukcji. Wymaga się również przesłania fotokopii dokumentu tożsamości w celu weryfikacji danych osobowych. Dostarczone później zlecenia mogą nie być zrealizowane. Licytacja telefoniczna może być nagrywana, złożenie zlecenia jest równoznaczne z wyrażeniem zgody na nagrywanie rozmowy telefonicznej. Na wypadek trudności z połączeniem telefonicznym licytujący może określić na zleceniu limit, do którego pracownik domu aukcyjnego będzie licytował pomimo braku połączenia. Jeśli żaden limit nie jest określony na zleceniu, pracownik domu aukcyjnego uznaje w takim wypadku, że klient oferuje przynajmniej cenę wywoławczą.
- Podczas licytacji, zarówno osobistej, telefonicznej, za pośrednictwem pracownika DESA Unicum oraz za pośrednictwem Aplikacji Online, licytujący bierze osobistą odpowiedzialność za zapłatę za wylicytowane obiekty, co opisane jest dokładnie w paragrafie 3 punkcie 5 poniżej, chyba że przed rozpoczęciem aukcji zostało wyrażone uzgodnienie na piśmie z DESA Unicum, że oferent jest pełnomocnikiem zidentyfikowanej osoby trzeciej akceptowanej przez DESA Unicum.
- Usługa licytacji na podstawie zlecenia licytacji nie podlega żadnej opłacie. DESA Unicum zobowiązuje się dochować należytej staranności w realizacji zleceń, jednak

nie ponosi odpowiedzialności za niezrealizowanie takich ofert, chyba że wina za brak realizacji zlecenia leży wyłącznie po stronie DESA Unicum.

4. PRZEBIEG AUKCJI

- O ile nie zastrzeżono inaczej poprzez symbol, każdy obiekt oferowany jest z zastrzeżeniem ceny gwarancyjnej, która jest poufną minimalną ceną sprzedaży uzgodnioną między DESA Unicum i komitentem. Cena gwarancyjna nie może przekroczyć dolnej granicy estymacji.
- Aukcjoner może w każdym momencie aukcji wycofać którykolwiek obiekt, ponownie zaoferować przedmiot do sprzedaży (również bezpośrednio po uderzeniu młotkiem) w razie zaistnienia błędu bądź sporu co do wyniku licytacji. W powyższym przypadku aukcjoner może podjąć wszelkie działania, które uzna za stosowne i racjonalne. Jeżeli jakkolwiek spór co do wyniku licytacji powstanie po aukcji, wynik sprzedaży w ramach aukcji uznaje się za ostateczny.
- Aukcjoner rozpoczyna licytację i decyduje o wysokości kolejnych postąpień. W celu osiągnięcia ceny gwarancyjnej obiektu aukcjoner i pracownicy DESA Unicum mogą składać w toku licytacji oferty w imieniu komitenta bez wskazania, że czynią to w imieniu komitenta, bądź to przez składanie następujących po sobie ofert licytacyjnych, bądź też oferty w odpowiedzi na oferty składane przez innych oferentów. Jeżeli nie ma żadnych ofert na dany obiekt lub oferty są zbyt niskie, aukcjoner może uznać przedmiot za niesprzedany, co sygnalizuje terminem "pass".
- Ceny na aukcji podawane są w polskich złotych i w tej walucie powinna być dokonana płatność. W odpowiedzi na potrzeby klientów zagranicznych estymacje w katalogu aukcyjnym mogą być podawane także w euro, funtach brytyjskich i dolarach amerykańskich, odzwierciedlając w przybliżeniu cenę przy obecnym kursie waluty. Stosownie do tego estymacje podawane w euro, funtach brytyjskich i dolarach amerykańskich mają charakter wyłącznie orientacyjny.
- Licytujący, który zaoferował najwyższą kwotę zaakceptowaną przez aukcjonerą, jest zwycięzcą licytacji. Uderzenie młotkiem przez aukcjonerą oznacza akceptację najwyższej oferty i zawarcie umowy sprzedaży między DESA Unicum a kupującym. Ryzyko i odpowiedzialność za obiekt przechodzący na własność kupującego opisane zostały w paragrafie 6 poniżej.
- Każda poaukcyjna sprzedaż obiektów oferowanych na aukcji podlega również **WARUNKOM SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ** oraz **WARUNKOM POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI**.

5. CENA NABYCIA I OPŁATA AUKCYJNA

- Do kwoty wylicytowanej doliczana jest opłata aukcyjna oraz opłaty dodatkowe wynikające z oznaczeń katalogowych obiektu. Opłata aukcyjna stanowi dodatkowe wynagrodzenie DESA Unicum z tytułu obsługi transakcji sprzedaży i wynosi 20 % końcowej ceny obiektu (kwoty wylicytowanej). Opłata aukcyjna obowiązuje również w sprzedaży poaukcyjnej.
- Do kwoty wylicytowanej mogą zostać doliczone inne podatki i opłaty, jeśli w katalogu zaznaczone to zostało odpowiednimi oznaczeniami (patrz: paragraf 1 punkt 10 „Przewodnika dla klienta”: „Legenda”).
- Jeśli nie uzgodniono inaczej, kupujący jest zobowiązany uiścić należność w terminie 7 dni od daty aukcji, niezależnie od uzyskania pozwolenia na eksport czy innych pozwoleń. Opłaty mają być uiszczone w polskich złotych gotówką, kartą lub przelewem bankowym:
 - DESA Unicum akceptuje płatność kartami płatniczymi MasterCard, VISA
 - DESA Unicum akceptuje płatność przelewem bankowym na konto mBank S.A., 27 1140 2062 0000 2380 1100 1002, Swift: BREXPLPWWA3W tytule przelewu proszę podać nazwę aukcji, datę aukcji oraz numer obiektu.
- Własność zakupionego obiektu nie przejdzie na kupującego, dopóki DESA Unicum nie otrzyma pełnej ceny nabycia za obiekt opłaty aukcyjnej lub innych opłat, jeżeli odnoszą się do danego obiektu DESA Unicum nie jest zobowiązana do przekazania obiektu kupującemu do chwili przeniesienia własności obiektu na kupującego. Wcześniejsze przekazanie obiektu kupującemu nie jest równoznaczne z przeniesieniem prawa własności obiektu na kupującego ani zwolnieniem z obowiązku zapłaty przez niego ceny nabycia.

6. ODBIÓR ZAKUPU

- Odbiór wylicytowanych obiektów jest możliwy po dokonaniu wpłaty pełnej ceny nabycia oraz uregulowaniu innych płatności wobec DESA Unicum i spółek powiązanych. Jak tylko nabywca spełni wszystkie wymagania, powinien skontaktować się ze swoim doradcą klienta DESA Unicum lub z Biurem Obsługi Klienta pod numerem tel. 22 163 66 00, aby umówić się na odbiór obiektu.
- Kupujący powinien odebrać zakupiony obiekt w terminie 30 dni od daty aukcji. Po tym terminie DESA Unicum przesyła wszystkie wylicytowane obiekty do magazynu ze-

wewnętrznego, a kupujący obciążony zostanie kosztami transportu oraz magazynowania. Wielkość opłat będzie uzależniona od operatora magazynu oraz rodzaju i wielkości obiektu. Zaakceptowanie niniejszego regulaminu równoznaczne jest z zaakceptowaniem regulaminu spółki magazynowej. Po upływie 30 dni od daty aukcji na kupującego przechodzi ryzyko utraty i uszkodzenia nieodebranego obiektu, a także ciężary związane z takim obiektem, w tym koszty jego ubezpieczenia. DESA Unicum odpowiada względem kupującego za szkody z tytułu straty lub uszkodzenia obiektu, jednak jedynie do wysokości ceny nabycia obiektu.

3) Dla wygody kupującego DESA Unicum nieodpłatnie zapewnia podstawowe opakowanie obiektu umożliwiające jego odbiór osobisty. Na wyraźne życzenie kupującego DESA Unicum może pomóc w kontakcie z wyspecjalizowaną firmą zajmującą się pakowaniem i wysyłką dzieł sztuki. Każde takie zlecenie odbywa się na odpowiedzialność klienta, DESA Unicum nie bierze odpowiedzialności za nieprawidłowe wykonanie usług przez przewoźników bądź inne osoby trzecie. Jeżeli klient sam wybierze firmę transportową, jej przedstawiciel powinien skontaktować się z DESA Unicum telefonicznie przynajmniej 24 godziny przed planowanym odbiorem obiektu pod numerem telefonu: 22 163 66 20.

4) DESA Unicum będzie wymagała okazania dowodu osobistego przed przekazaniem obiektu nabywcy bądź jego przedstawicielowi, który dodatkowo powinien posiadać pisemne upoważnienie od nabywcy.

7. BRAK PŁATNOŚCI

Bez uszczerbku dla innych praw sprzedający, w przypadku gdy nabywca nie uiści pełnej ceny nabycia za obiekt, opłaty aukcyjnej lub innych opłat, jeżeli odnoszą się do danego obiektu, w terminie 7 dni od daty aukcji, DESA Unicum może zastosować jeden lub kilka z poniższych środków prawnych:

- a) przechować obiekt w siedzibie DESA Unicum lub w innym miejscu na ryzyko i koszt klienta;
 - b) odstąpić od sprzedaży obiektu, zatrzymując dotychczasowe opłaty na poczet pokrycia szkód;
 - c) odrzucić zlecenie nabywcy w przyszłości lub zrealizować takie zlecenie pod warunkiem uiszczenia kaucji;
 - d) naliczać ustawowe odsetki za opóźnienie od dnia wymagalności płatności do dnia zapłaty pełnej ceny nabycia, opłaty aukcyjnej lub innych opłat, jeżeli odnoszą się do danego obiektu;
 - e) wszcząć postępowanie sądowe przeciwko kupującemu w celu odzyskania zaległości;
 - f) potrącić należności nabywcy względem DESA Unicum z wierzytelności wobec tego nabywcy wynikających z innych transakcji;
- g) podjąć wszelkie inne działania odpowiednie do zaistniałych okoliczności.

8. DANE OSOBOWE KLIENTA

W związku ze świadczonymi usługami oraz wymogami prawnymi związanymi z przeprowadzeniem aukcji DESA Unicum może wymagać od klientów podania danych osobowych lub w niektórych przypadkach (np. w celu sprawdzenia wypłacalności, poświadczenia tożsamości klienta lub w celu uniknięcia fałszerstwa) pozyskać dane o kliencie od osób trzecich. DESA Unicum może również wykorzystywać dane osobowe dostarczone przez klienta w celach marketingowych, dostarczając materiały o produktach, usługach bądź wydarzeniach organizowanych przez DESA Unicum oraz spółki powiązane. Zgadzając się na WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ i podając dane osobowe, klienci zgadzają się, że DESA Unicum i spółki powiązane mogą wykorzystywać te dane do ww. celów. Jeśli klient chciałby uzyskać więcej informacji o polityce prywatności, skorygować swoje dane lub zrezygnować z dalszej korespondencji marketingowej, prosimy o kontakt pod numerem 22 163 67 00.

WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI

Przez autentyczność obiektu rozumiemy właściwe podanie autorstwa obiektu i prawidłowe jego datowanie. DESA Unicum udziela gwarancji autentyczności obiektów zaprezentowanych w tym katalogu na okres 5 lat od daty sprzedaży przez DESA Unicum z poniższymi zastrzeżeniami:

- 1) DESA Unicum udziela gwarancji autentyczności obiektu jedynie bezpośredniemu nabywcy obiektu (konsumentowi). Powyższa gwarancja nie obejmuje:
 - a) kolejnych właścicieli obiektu, włączając w to osoby, które nabyły od bezpośredniego nabywcy obiekt odpłatnie, w drodze darowizny lub dziedziczenia;
 - b) obiektu, co do którego trwa spór o autorstwo;
 - c) obiektu, którego autorstwo jest jedynie domniemane, co w katalogu i na certyfikacie oznaczone jest następującymi zapisami: brak dat życia po imieniu i nazwisku artysty, nazwisko artysty poprzedzone jedynie inicjałem imienia, znak zapytania w nawiasie lub bez nawiasu („?” lub „(?)” po nazwisku artysty, przed lub po imieniu i nazwisku artysty określenia: „przypisywany/e/a”, „Attributed” lub skrót „Attrib.”;
 - d) obiektu powstałego w bliżej lub szerzej rozumianym kręgu oddziaływania stylu danego artysty, co w katalogu i na certyfikacie oznaczone jest użyciem przed lub po imieniu i nazwisku artysty jednego z następujących określeń: „krąg”, „szkoła” bądź „naśladowca”;

9. OGRANICZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI

- 1) DESA Unicum wyłącza wszelkie gwarancje inne niż WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI w najszerszym zakresie dopuszczonym prawem.
- 2) Całkowita odpowiedzialność DESA Unicum będzie ograniczona wyłącznie do ceny nabycia zapłaconej przez kupującego.
- 3) DESA Unicum nie jest odpowiedzialna za pomyłki słowne czy na piśmie w informacjach podanych klientom oraz nie ponosi odpowiedzialności wobec żadnego licytującego za błędy w trakcie prowadzonej aukcji lub popełnione w innym zakresie związanym ze sprzedażą obiektu.
- 4) DESA Unicum nie bierze odpowiedzialności wobec kupującego za szkody przewoźszające cenę nabycia, niezależnie czy taka szkoda jest charakteryzowana jako bezpośrednia, pośrednia, szczególna, przypadkowa czy następca. DESA Unicum nie jest zobowiązana do zapłaty odsetek od ceny zakupu.
- 5) Żaden przepis w niniejszych WARUNKACH SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ nie wyklucza lub nie ogranicza odpowiedzialności DESA Unicum wobec kupującego, wynikającej z jakiegokolwiek oszustwa bądź świadomego wprowadzenia w błąd, lub z winy umyślnej.

10. PRAWA AUTORSKIE

- 1) Sprzedający nie przekazują wraz z obiektem prawa autorskiego ani prawa do reprodukcji obiektu.
- 2) Prawa autorskie do wszystkich zdjęć, ilustracji i tekstów związanych z obiektem sporządzonych przez lub dla DESA Unicum, włączając zawartość tego katalogu, stanowią własność DESA Unicum. Nie mogą być one wykorzystane przez kupującego ani inne osoby bez uprzedniej zgody pisemnej DESA Unicum.

11. POSTANOWIENIA OGÓLNE

- 1) Niniejsze WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ wraz z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami, o których mowa w paragrafie 1 powyżej, oraz WARUNKI POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI wyczerpują całość praw i obowiązków pomiędzy stronami w odniesieniu do sprzedaży obiektu.
- 2) Wszelkie zawiadomienia powinny być kierowane na piśmie na adres DESA Unicum. Powiadomienia kierowane do klientów będą przesyłane na adres podany w ostatnim piśmie do DESA Unicum.
- 3) Jeśli jakiegokolwiek z postanowień WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ okazałoby się nieważne, bezskuteczne lub niemożliwe do zastosowania, pozostałe postanowienia będą nadal obowiązywać. Brak działania lub opóźnienie w wykonywaniu praw wynikających z WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ nie oznacza zrzeczenia się praw lub zwolnienia z obowiązków ani nie uchyla obowiązywalności całości bądź części z postanowień WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ.

12. PRAWO OBOWIĄZUJĄCE

Prawa i obowiązki stron wynikające z niniejszych WARUNKÓW SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ oraz WARUNKÓW POTWIERDZENIA AUTENTYCZNOŚCI, przebieg aukcji i jakiegokolwiek sprawy związane z powyższymi postanowieniami podlegają prawu polskiemu. DESA Unicum w szczególności zwraca uwagę na przepisy:

- 1) ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568, z późn. zm.) – wywóz określonych obiektów poza granice kraju wymaga zgody odpowiednich władz,
- 2) ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.) – muzea rejestrowane mają prawo pierwokupu zabytków bezpośrednio na aukcji za kwotę wylicytowaną powiększoną o opłatę aukcyjną.

- e) obiektu, którego określenie autorstwa było zgodne z ogólnie przyjętą opinią specjalistów, uczonych i innych ekspertów;
- f) obiektu, w przypadku którego podana w katalogu roczna data powstania różni się od faktycznej o mniej niż 15 lat;
- g) obiektu, w przypadku którego w datowaniu pojawiło się prawidłowe określenie stulecia, natomiast nieprawidłowe określenie części tego stulecia (połowy lub ćwierci);
- h) obiektów z XX w., XIX w. i starszych, w przypadku których faktycznie stwierdzone datowanie różni się w stosunku do podanego w katalogu „na korzyść” obiektu, tj. obiekt okazał się starszy, niż było to podane w opisie;
- i) obiektu, którego opis i datowanie zostały uznane za niedokładne przy użyciu metod naukowych lub testów, które nie były ogólnie przyjęte w czasie wydawania tego katalogu bądź w tamtym czasie były uznawane za nadmiernie kosztowne lub niewykonalne, albo według wszelkiego prawdopodobieństwa mogłyby spowodować uszkodzenia lub utratę wartości obiektu. DESA Unicum zastrzega iż opis uzupełniający (pochodzenie, historia wystaw, literatura) został wykonany w dobrej wierze i błędy w tym zakresie nie mogą być podstawą do reklamacji. DESA Unicum zastrzega, sobie również 5% jako granicę błędów w przypadku podawania poszczególnych wymiarów obiektu.

DESA
UNICUM

Zlecenie licytacji z limitem lub licytacja telefoniczna to proste sposoby wzięcia udziału w aukcji, które nie skutkują żadnymi dodatkowymi kosztami dla Nabywcy.

☐ Zlecenie telefoniczne

Prosimy czytelnie wypełnić formularz, by uniknąć ewentualnych pomyłek.

Imię i nazwisko

Dowód osobisty (seria i numer)

PESEL/NIP (dla firm)

Adres: ulica

nr domu

nr mieszkania

Miasto

Kod pocztowy

Adres e-mail

Telefon / faks

Przed przyjęciem zlecenia licytacji pracownik domu aukcyjnego ma prawo prosić o podanie pełnych danych osobowych oraz o okazanie lub skopiowanie dokumentu potwierdzającego tożsamość osoby rejestrowanej (dowód osobisty, paszport, prawo jazdy; w przypadku zleceń przysyłanych e-mailem, począł lub faksem konieczne jest dołączenie kserokopii lub skanu takiego dokumentu). Dane są udostępniane dobrowolnie, jednak ich podanie jest warunkiem koniecznym do wzięcia udziału w licytacji.

[illegible]

☐ Wpłać na konto bankowe mBank S.A., 27 1140 2062 0000 2380 1100 1002,

☐ Wpłace w kasie firmy (pn.-pt. w godz. 11-19)

☐ Proszę o wystawienie faktury VAT bez podpisu odbiorcy

Skąd dowiedzieli się Państwo o DESA Unicum?

z prasy | | z mailingu | | z reklamy internetowej | | z reklamy zewnętrznej | | z radia ☐

od rodziny/znajomych | | z imiennego zaproszenia | | inna droga

tel. 22 163 67 00, faks 22 163 67 99

e-mail: zlecenia@desa.pl

Zlecenie licytacji z limitem

Podanie przez Klienta limitu licytacji jest informacją ściśle poufną. Dom aukcyjny będzie reprezentował w licytacji Nabywcę do podanej kwoty, gwarantując jednocześnie nabycie obiektu za najniższą możliwą kwotę. Dom aukcyjny nie przyjmuje zleceń bez górnego limitu. W przypadku zaistnienia kilku zleceń w tej samej wysokości dom aukcyjny będzie reprezentował Klienta, którego zlecenie zostało złożone najwcześniej. Zgadzamy się na jedno postąpienie w górę w przypadku wystąpienia innego zlecenia o tej samej wysokości:

1 Tak

☐ Nie

Zlecenie telefoniczne

W przypadku zlecenia licytacji telefonicznej prosimy o podanie numeru telefonu aktualnego w czasie aukcji. Pracownicy domu aukcyjnego połączą się z Państwem chwilę przed rozpoczęciem licytacji wybranych obiektów. Przebieg rozmowy – licytacji telefonicznej może być rejestrowany przez DESA Unicum. Dom aukcyjny nie ponosi odpowiedzialności za brak możliwości wzięcia udziału w wyniku problemów z uzyskaniem połączenia z podanym numerem. W przypadku problemów z uzyskaniem połączenia zgadzam się na licytację w moim imieniu za kwotę równą cenie wywoławczy.

| Tak

Nie

Numer telefonu do licytacji

Ja niżej podpisany/-a oświadczam, że:

☐ Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych w celach marketingowych oraz w celu składania ofert, a w szczególności w celu przysyłania na wskazane przeze mnie adresy korespondencyjne materiałów promocyjnych, informacji handlowych o obiektach i usługach świadczonych przez DESA Unicum.

☐ Wyrażam zgodę na używanie telekomunikacyjnych urządzeń końcowych w celu prowadzenia marketingu bezpośredniego przez DESA Unicum.

☐ Wyrażam zgodę na otrzymywanie od DESA Unicum informacji handlowej drogą elektroniczną.

☐ Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych w celach marketingu produktów lub usług podmiotów powiązanych kapitałowo z DESA Unicum.

☐ Wyrażam zgodę na otrzymywanie od podmiotów powiązanych z DESEA Unicum informacji handlowej drogą elektroniczną.

WYRAŻAJĄC ZGODĘ NA POWYŻSZE, OŚWIADCZAM, ŻE:

- Zgadzam się na przetwarzanie moich danych osobowych przez spółkę DESA Unicum S.A. z siedzibą w Warszawie, ul. Piękna 1A w celach powyżej przeze mnie określonych.
- Podanie danych jest dobrowolne. Podstawą przetwarzania danych jest moja zgoda. Odbiorcami danych mogą być Podmioty powiązane kapitałowo z DESA Unicum oraz Podmioty świadczące usługi na rzecz DESA Unicum. Mam prawo wycofania zgody w dowolnym momencie. Dane osobowe będą przetwarzane do odwołania zgody lub przez maksymalny okres 10 lat od dnia zakończenia wykonania umowy lub przez okres określony przez przepisy prawa, które nakładają na DESA Unicum obowiązek przetwarzania moich danych.
- Mam prawo żądania od administratora dostępu do moich danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia lub ograniczenia przetwarzania, a także prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego.
- Administratorem danych jest spółka DESA Unicum S.A. z siedzibą w Warszawie, z którą w sprawach dotyczących przetwarzania danych osobowych mogę się skontaktować, dzwoniąc pod numer telefonu +48 22 163 66 00 lub poprzez korespondencję elektroniczną na adres biuro@desa.pl.
- Bardziej szczegółowe informacje dotyczące przetwarzania moich danych mogę uzyskać na stronie internetowej www.desa.pl.
- Zapoznałem/-am się i akceptuję WARUNKI SPRZEDAŻY AUKCYJNEJ I WARUNKI AUTENTYCZNOŚCI domu aukcyjnego DESA Unicum opublikowane w katalogu aukcyjnym.
- Zobowiązuję się do zrealizowania zawartych transakcji zgodnie z niniejszymi WARUNKAMI, w tym do zapłacenia wycenionej kwoty powiększonej o opłat aukcyjną oraz innych opłat, zgodnie z oznaczeniami w katalogu, w szczególności w przypadkach przewidzianych przepisami ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnych egzemplarzy utworu (tzw. droit de suite) w terminie 7 dni od daty aukcji.
- Wszelkie dane zawarte w niniejszym formularzu są prawdziwe i zgodne z moją najlepszą wiedzą. W przypadku zatajenia lub podania nieprawdźdanych danych DESA Unicum nie ponosi odpowiedzialności.

PREZENT PEŁEN SZTUKI

Chcesz podarować komuś prezent wyjątkowy, o ponadczasowej wartości?
Podaruj sztukę.

Karta podarunkowa to zupełnie nowa propozycja w ofercie DESA Unicum.

Obdarowany może przeznaczyć środki z niej na wybrane przez siebie dzieło sztuki.

Otwórz bliskiej osobie drzwi do świata Sztuki Współczesnej, Dawnej, Art Deco, Designu, Rzeźby, Biżuterii, Komiksu, Plakatu czy Młodej Sztuki.

Elegancko zapakowaną kartę nabędziesz i zasilisz w siedzibie największego polskiego Domu Aukcyjnego DESA Unicum przy ulicy Pięknej 1A w Warszawie.

REDAKTORKI I REDAKTORZY TEKSTÓW

Tomasz Dziewicki poz. 1 (red. MSz), 3, 4, 5, 7, 11, 13

Martyna Gąsiorowska Początki. Od szkoły Pont-Aven do kubizmu, Lata międzywojenne. Powrót do porządku – koloryzm i klasycyzm,

Twórczość powojenna. Na drodze ku abstrakcji

Michał Szarek poz. 2, 6 (red.), 9, 10 (red.), 12, 14 (red.), 15, 16 (red.), 17, 18 (red.), 19, 20, 21 (red.)

Krzysztof Zagrodzki Wstęp do katalogu

HENRYK HAYDEN. PRZEMIANY 14 GRUDNIA 2022

ZDJĘCIA DODATKOWE

Henryk Hayden w pracowni ze swoimi obrazami, źródło: archiwum prywatne
Henryk Hayden w pracowni przed obrazem Trzej muzycy, ok. 1919, za: Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, s. 2

Plener Warszawskiej Szkoły Sztuk Pięknych pod kierunkiem profesora Konrada Krzyżanowskiego, studenci na schodach świątyni Diany w Arkadii (Hayden centralnie, tuż przed kobietą w kapeluszu), 1905, źródło: Biblioteka Narodowa POLONA

Wigilia w pracowni Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie, grudzień 1904 (Hayden siedzi jako trzeci od prawej), źródło: Biblioteka Narodowa POLONA
Boulevard Saint Michel w Paryżu, pocztówka archiwalna, ok. 1904, źródło: Wikimedia Commons

Barki w porcie w Pont-Aven, pocztówka archiwalna, przed 1903, źródło: Wikimedia Commons

Henryk Hayden, Trzej muzycy, 1919–1920, Musée des Beaux-Arts de Lyon, za: Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, s. 55
Henryk Hayden, Autoportret, 1911, kolekcja prywatna, źródło: DESA Unicum
Amedeo Modigliani, Pablo Picasso i André Salmon przed Café de la Rotonde w Paryżu, 1916, źródło: Wikimedia Commons

Paul Cézanne, Martwa natura z mlecznikiem i owocami, ok. 1900, National Gallery of Art w Waszyngtonie, źródło: Wikimedia Commons
Henri Matisse, Martwa natura błękitna, 1907, Barnes Foundation w Filadelfii, źródło: Wikimedia Commons

Wiejskie chaty w Le Pouldu, fot. Philippe’a Tassiera, ok. 1910, źródło: Wikimedia Commons

Le Pouldu, plaża Grands Sables, ok. 1920 (pocztówka H. Laurent), źródło: Wikimedia Commons

Widok na port w Doëlan, fotografia współczesna, źródło: Wikimedia Commons

Henryk Hayden, Pejzaż z Le Pouldu, 1911, kolekcja prywatna, źródło: DESA Unicum

Władysław Ślewiński, Autoportret w słomkowym kapeluszu, ok. 1894, Muzeum Narodowe w Warszawie, źródło: Cyfrowe MNW

Henryk Hayden, Martwa natura z karafką, 1920, kolekcja prywatna, źródło: DESA Unicum

Paul Cézanne, Kosz z jabłkami, ok. 1893, Art Institute of Chicago, źródło: Wikimedia Commons

Artyści polscy w kawiarni La Rotonde w Paryżu, ok. 1924–25, stoją od lewej: B. Elkouen, L. Zborowski, W. Zawadowski, J. Hulewicz, G. Gwozdecki, H. Gotlib, J. Bohdanowicz-Konceska. Siedzą od lewej: J. Puget, T. Czyżewski, x, J. Zakowa, x, H. Hayden, E. Zak, A. Zamoyski, L. Puget, R. Kramsztyk, fotografia w zbiorach IS PAN

Café du Dôme w Paryżu, pocztówka archiwalna, okres międzywojenny, źródło: Wikimedia Commons

Pierre Auguste Renoir, Pejzaż z okolic Menton, 1883, Museum of Fine Arts w Bostonie, źródło: Wikimedia Commons

Leopold Zborowski w swoim apartamencie przy rue Bara w Paryżu, ok. 1918, źródło: Wikimedia Commons

Paul Cézanne, Gracze w karty, 1894–1895, Musée d’Orsay w Paryżu, źródło: Wikimedia Commons

Pierre Auguste Renoir, Lektura, około 1891, Barnes Foundation w Filadelfii, źródło: Wikimedia Commons

Henryk Hayden na tle jednej ze swoich martwych natur, źródło: archiwum prywatne

Henryk Hayden i Samuel Beckett podczas wystawy w Galerie Suillerot w Paryżu, za: Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, s. 85

Henryk Hayden, Martwa natura na żółtym tle, 1965, kolekcja prywatna, źródło: DESA Unicum

Plakat wystawy Haydena w Galerie Suillerot w 1957 roku, źródło: DESA Unicum

Henryk Hayden w pracowni, źródło: archiwum prywatne

Henryk Hayden z żoną Josette przed domem w Reuil-en-Brie, za: Henri Hayden. Mistrzowie École de Paris, katalog wystawy, red. Artur Winiarski, Villa la Fleur, Konstancin-Jeziorna, Warszawa 2013, s. 20

Henryk Hayden w swoim mieszkaniu, źródło: archiwum prywatne
Henryk Hayden w pracowni, źródło: archiwum prywatne

okładka front poz. 5 Henryk Hayden, Martwa natura z butelką, 1914

okładka II – strona 1 poz. 8 Henryk Hayden, „Plaża w Omonville (La Hague)” („La plage Omonville (La Hague)”), około 1938

strony 2–3 poz. 9 Henryk Hayden, „Dziewczynki grające w karty” („Les joueurs de cartes”), 1948

strony 4–5 poz. 17 Henryk Hayden, „Martwa natura z lampą naftową i muszlami” („Nature morte a la lampe pigeon et aux coquillages”), 1969

strony 6–7 poz. 11 Henryk Hayden, Pejzaż z Sanary, około 1925

strona 8 poz. 2 Henryk Hayden, „Tulipany w zielonym wazonie” („Tulipes au pot vert”), około 1908

strona 108 poz. 7 Henryk Hayden, „Port w Dieppe” („Le port de Dieppe”), 1934

strony 110–111 poz. 14 Henryk Hayden, „Martwa natura z owocami” („Nature morte aux fruits”), 1946

strona 112 – okładka III poz. 13 Henryk Hayden, Gaj oliwny w Roussillon d’Apt, około 1943

okładka tył poz. 3 Henryk Hayden, „14 lipca w Doëlan” („Święto morskie”), 1909

koncepcja graficzna Monika Wojnarowska

opracowanie graficzne Arkadiusz Kowalski

zdjęcia Marcin Koniak, Paweł Bobrowski, Marek Krzyżanek

prenumerata katalogów prenumerata@desa.pl

druk ArtDruk Kobyłka

